

SLOVENSKI vestnik

Letnik XXVII.

Celovec, petek, 24. november 1972

Štev. 47 (1584)

Po obisku v Beogradu

VSA JUGOSLOVANSKA JAVNOST PODPIRA NAŠ BOJ

KOROŠKI SLOVENC pri jugoslovanski vladi

V petek prejšnji teden je sprejel predsednik zveznega izvršnega sveta SFR Jugoslavije Džemal Bijedič v Beogradu delegacijo slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem, v kateri so bili dr. Franci Zwitter in dipl. inž. Franc Einspieler ter dr. Joško Tischler in dipl. iur. Filip Warasch. Razgovora so se udeležili tudi namestnik zveznega sekretarja za zunanje zadeve Jakša Petrič, načelnik v zunanjem ministru H. Marinkovič, zunanje politični svetnik zvezne vlade Mikašinovič in jugoslovanski generalni konzul v Celovcu Bojan Lubej. Predstavniki koroških Slovencev so predsednika Bijediča seznanili z razmerami na Koroškem in s težavami, na katere je naletela manjšina zaradi kampanje šovinističnih in neonacističnih sil na Koroškem. Prav tako so ga seznanili tudi z drugimi problemi in težnjami manjšine v zvezi z avstrijsko obveznostjo, da izpolnjuje določila člena 7 državne pogodbe.

Predsednik zveznega izvršnega sveta Bijedič je poudaril, da vlada SFR Jugoslavije nenehno upošteva interese slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji in da ju bo tudi v bodoče podpirala v njenih upravičenih zahtevah, da jim zagotove pogoje za popolno varnost in razvoj.

Posebej je predsednik Bijedič govoril o ukrepih jugoslovanske vlade pri avstrijski vladi, da bi preprečili protijugoslovansko kampa-

njo na Koroškem. Poudaril je, da jugoslovanska vlada pričakuje, da bo avstrijska vlada v neposrednem stiku z manjšinami izpolnila svoje obveznosti, določene v državni pogodbi, in da bo ustvarila pogoje za popolno uveljavljanje pravic slovenske in hrvaške manjšine, kakršne jima zagotavlja pogodba. To bi bil najboljši prispevek k dobremu sosedstvu in prijateljskemu sodelovanju med Jugoslavijo in Avstrijo, za kakršno sta se vladi obeh držav že večkrat izrekli, je naglasil predsednik Bijedič. Pri tem bi bilo dosledno uresničevanje zakona o dvojezičnih napisih pomembna spodbuda.

Med bivanjem v Beogradu so predstavniki koroških Slovencev obiskali tudi člana izvršnega sveta SR Srbije in predsednika odbora za stike s tujino inž. Petra Kostiča. Seznanili so ga s sedanjim položajem na Koroškem in s prizadevanjem koroških Slovencev, da bi dosegli pravice, ki jim gredo po državni pogodbi. Inž. Kostič je delegaciji slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem zagotovil vso podporo vlade in ljudstva SR Srbije.

Ob svojem obisku v Beogradu so predstavniki koroških Slovencev naleteli na izredno razumevanje. Spoznali so, da tam poznajo vprašanja in težnje koroških Slovencev in da se hočejo odločno postaviti

Sporočilo o seji ZSO

V ponedeljek 20. novembra sta zasedala Nadzorni in Upravni odbor Zveze slovenskih organizacij na Koroškem. Na seji je predsednik dr. Franci Zwitter poročal o dosedanjih korakih v izvajanju sklepa skupne seje odborikov vseh narodnih organizacij koroških Slovencev dne 11. oktobra za internacionalizacijo vprašanja naše narodne skupnosti. V tej zvezi so bili sklenjeni nadaljnji ukrepi ter smernice za bodoče delo. Odbor sta v široki razpravi analizirala in ocenila tudi zadnjo televizijsko oddajo o manjšinski problematiki.

— ni pristopila le do štirih zaveznih sil — tvorcev državne pogodbe in do generalnega tajnika OZN dr. Waldheima, temveč bo to vprašanje postavila tudi na dnevni red evropske varnostne konference in, če potrebno, tudi pred Združene narode.

Tako predsednik zvezne vlade Bijedič, kakor član izvršnega sveta SR Srbije inž. Kostič pri razgovorih in tudi zvezni minister Geza Tikevicki v svoji zdravici pri kosilu so končno posebno poudarili solidarnost in zavzetost vseh jugoslovanskih narodov za položaj slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem. Ne more biti, je dejal predsednik vlade Bijedič, nikakršnih drugih višjih interesov, kadar gre za osnovne pravice tudi le dela katerega koli jugoslovanskega naroda; član skrbne republiške vlade Kostič pa je poudaril, da so jugoslovanski narodi v zgodovini vedno spet dokazali, da so enotni in nerazdružljivi, kadar gre za svobodo ene-

ga ali tudi samo dela enega izmed njih in jih v takem primeru od njihove vzajemne pomoči ne morejo odvrti ne skrb za krub niti kake druge težkoče in nevarnosti. Tu ni razlike med Beogradom in Ljubljano, niti ne med Beogradom in drugo republiko, to je zavest vseh jugoslovanskih narodov!

Koroški Slovenci smo ob obisku v Beogradu prejeli ponovno zagotovilo in posebej zavest, da v svoji borbi nismo sami. Pri tem pa se zavedamo, da moramo predvsem tudi sami storiti vse, da si priborimo pravice, ki nam gredo. Naše bojišče je slej ko prej tukaj, doma, na naši zemlji, v nenehnem utrjevanju narodne zavesti in v odločnem prizadevanju za dokončno rešitev vseh odprtih vprašanj po duhu in črki člena 7 državne pogodbe, in to v konfrontaciji — ne z nacionalističnimi organizacijami, marveč edinole s pristojno vlado.

Dr. Franci Zwitter

Samo 36 namesto 205

Doslej so bili dvojezični napisi nameščeni samo v 36 od skupno 205 v zakonu predvidenih vaseh in krajih južne Koroške. Tako je med sedanjo proračunsko razpravo v deželnem zboru povedal deželni glavar Sima.

Koroški Slovenci smo glede zakona o dvojezičnih napisih povsem jasno in nedvoumno povedali, da ta zakon nikakor ne predstavlja dokončne rešitve, marveč le začetek reševanja tozadevnega določila člena 7. To naše stališče je potrdil zdaj tudi deželni glavar, ko je dejal, da omenjeni zakon ne odgovarja črki državne pogodbe.

Kljub takemu naravnost škandaloznemu zoževanju pravic, ki jih koroškim Slovincem zagotavlja državna pogodba, pa je že prvi malenkostni poskus izvajanja tega povsem nezadovoljivega zakona izzval na Koroškem nevarno eskalacijo nemškega nacionalizma, ki je — odvijajoča se pred očmi varnostnih organov — močno prizadela ugled Avstrije v svetu.

Samo 36 namesto 205 krajev je bilo doslej upoštevanih — to pomeni očiten posmeh načelom pravne države, to pomeni zavajanje domače in mednarodne javnosti. Da pa zdaj napisov niti v teh 36 krajih ni več, pomeni naravnost nesramno negiranje obveznosti, ki jih Avstriji nalaga državna pogodba.

Zato vprašujemo pristojne činitelje: Kako dolgo boste še kapitulirali pred tistimi, ki teptajo v blato pravni red in pogodbeno verodostojnost Avstrije?

za pravice slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji. Zato so tudi povsem zgrešene špekulacije tistih, ki menijo, da ni enotnosti med slovenskim narodom in Jugoslavijo v pogledih na položaj manjšin, kajti ravno ta obisk je povsem jasno pokazal, da vsa Jugoslavija enotno in odločno podpira boj slovenske narodnostne skupine na Koroškem. O šovinističnih izpadih in protijugoslovanski kampanji na Koroškem je na svoji seji na Brionih razpravljalo tudi predsedstvo SFR Jugoslavije. Ugotovili so, da pri akcijah neonacističnih sil v Avstriji, do ka-

terih je prišlo ob poskusu avstrijske vlade, da bi izvajala zakon o dvojezičnih napisih, s katerim je deloma izpolnila eno od obveznosti iz državne pogodbe, gre za del širšega aktiviziranja in povezovanja fašističnih sil. Predsedstvo SFRJ je odobrilo vse ukrepe, ki jih je zvezni izvršni svet doslej podvzel pri avstrijski vladi ter proučilo korake, ki jih je še potrebno podvzeti, da bi se zagotovilo uresničevanje pravic, ki jih avstrijska državna pogodba zagotavlja slovenski in hrvaški narodnostni manjšini v Avstriji.

Izbruh šovinizma na Koroškem

zaskrbljuje vso svetovno demokratično
javnost

Minulo nedeljo je bila v Ljubljani skupna seja predsedstva in izvršnega odbora republiške konference SZDL Slovenije. Na seji so obširno razpravljali o položaju Slovencev v Avstriji, Italiji in na Madžarskem, zato sta se seje udeležila tudi predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Franci Zwitter in predsednik Slovenske kulturno-gospodarske zveze v Trstu Boris Race.

O položaju zamejskih Slovencev je poročal predsednik komisije za manjšinska vprašanja Jože Hartman. Naglasil je, da je v zadnjem času ta problematika prodrla v najširše plasti tako v Sloveniji kot sploh v Jugoslaviji, zato zadnja nota jugoslovanske vlade Avstriji, v kateri zahteva Jugoslavija dosledno in popolno realizacijo določb državne pogodbe ter prepoved delovanja šovinističnih in nacionalističnih organizacij, odraža razpoloženje vseh jugoslovanskih narodov.

V svojem poročilu je predsednik Hartman ugotovil, da je Avstrija državno pogodbo podpisala ne le kot žrtev nacizma, ampak zato, ker je del njenih ljudi tudi aktivno sodeloval v pohodu nacizma v Avstrijo in ga pozneje tudi pomagal širiti v okviru nacističnih vojaških in policijskih sil po Evropi. Avstriji zato pogodba predpisuje demokratično ure-ditev (čl. 1 in 8) in ji nalaga vrsto obveznosti — od prepovedi ustvarja-

nja unije z Nemčijo (čl. 4) do obveznosti, da razpusti nacistične organizacije, da prepove vsako sovražno aktivnost proti kateri koli članici OZN (čl. 9) in da mora vzdrževati zavezniške vojaške grobove in spomenike (čl. 19).

„Avstriji je njena neodvisnost torej zagotovljena pod določenimi pogoji“, je poudaril Hartman. „Vse več pa je dejstev, ki kažejo na njeno tendenco, da sprejete obveznosti le delno izpolnjuje, ne izpolnjuje pa jih zlasti v členu 7, ki jo zavezuje v odnosu do slovenske in hrvaške narodnostne skupnosti.“

Nato je spomnil, da je avstrijski parlament sprejel sicer nepopolni in iz napačnih osnov izhajajoči zakon o dvojezičnih napisih, vendar pa je zdaj pod pritiskom konservativnih sil že govora o reviziji zakona. Vprašamo se, je dejal Hartman, kako bi Avstrija reagirala, če bi Italija revidirala zakone v škodo južnih Tirolcev? Tako ravnanje avstrijske vlade seveda ne da nobene garancije, da bo problem rešen v korist Slovencev, nasprotno, njena neodločnost in popustljivost prej postavlja vprašanje, ali je Avstrija sploh sposobna napraviti red in zagotoviti izvajanje zakonov, ki celo izhajajo iz njenih mednarodnih obveznosti in so torej enako obvezujoči za vse politične stranke Avstrije.

(Nadaljevanje na 8. strani)

Južnotirolski primer dokazuje

da bo internacionalizacija koroškega vprašanja učinkovita

Zadnja nota jugoslovanske vlade Avstriji glede vprašanja slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem je deležna velikega zanimanja tudi v široki mednarodni javnosti. Ugledni časopisi v raznih državah poročajo o tem koraku Jugoslavije in pri tem ugotavljajo, da si mora Avstrija krivdo za to mednarodno obravnavanje njenega neizpolnjevanja obveznosti iz državne pogodbe pripisati sama, ker zdaj že polnih 17 let zavlada rešitev manjšinskega vprašanja. Predvsem pa mednarodna javnost kritično ocenjuje zadržanje avstrijskih oblasti tekom zadnjih tednov, ko so prekrizanih rok dopuščale, da nemški nacionalisti in nahujskani „demonstranti“ nekaznovano podirajo uradne napise in s tem kršijo veljavne zakone.

Zanimive izjave v zvezi z zadnjo noto jugoslovanske vlade je podal tudi predsednik Slovenske kulturno-gospodarske zveze v Trstu Boris Race, ki je v razgovoru z novinarjem ocenil pomen tega koraka jugoslovanske vlade takole:

VPRAŠANJE: Kaj sodite o noti?

ODGOVOR: Nota je nujna posledica koraka obeh osrednjih slovenskih koroških organizacij, naj SFRJ kot sopodpisnica pogodbe terja od Avstrije, da uresniči določbe 7. člena državne pogodbe, in splošnega razpoloženja slovenskega in vseh jugoslovanskih narodov v zvezi s terorističnimi dogodki na Koroškem. Ta korak jugoslovanske vlade je treba vsekakor pozdraviti predvsem zaradi tega, ker je — kot je meni znano — prvi, ki zadeva neizpolnjevanje dolžnosti in obveznosti države, ki imajo v svojih mejah slovenske narodnostne skupnosti.

VPRAŠANJE: Mislite, da bo internacionalizacija koroškega vprašanja učinkovita?

ODGOVOR: Brez dvoma. Nobeni državi ni prijetno, če njena notranja vprašanja obravnavajo in ocenjujejo drugi. Če ne zaradi drugega, bo že zato skušala stvari reševati. Kako je bilo Italiji nerodno, ko jo je Avstrija pred generalno skupščino Združenih narodov oblozila, da ne izpolnjuje določb pogodbe Gruber-De Gasperi glede Južne Tirolske. Ta točka je na dnevnem redu OZN, mislim, že dvanaest let. Pa se je Italija potrudila, da je ugodila malone vsem zahtevam južnih Tirolcev in Avstrije. Do danes so bile uresničene skoraj vse določbe, razen dveh. In zaradi teh dveh bo to vprašanje ostalo še vedno na dnevnem redu. Ni druge pomoči. Kdor ne izpolnjuje obveznosti, ga je treba v to prisiliti. Avstrija je danes notranje tako šibka, da brez zunanje „pomoči“ ne bo storila mnogo ali celo manj kot je bila pripravljena storiti pred meseci. Mar ni višek vsega, da Kreisky sprejema župane, se z njimi pogaja o topografskih napisih, ustanavlja komisijo, ki naj bi o tem razpravljala, vse to potem, ko je bil zakon sprejet in napisi postavljeni? Očitno se je bal, da ne bi preveč prizadel drhali, ki je

table odstranila in jih pri demonstracijah v Celovcu izzivalno razkazovala.

Če je razpoloženje nemškega nacionalizma v Avstriji in njegova akcijska moč močnejša od državnih organov in vladajočih političnih struktur, potem je treba z zunanjo pomočjo in pritiskom tako Avstrijo tudi rešiti pred novim nacizmom.

VPRAŠANJE: Mislite, da bo nota imela ustrezen odmev?

ODGOVOR: Prepričan sem, da bo odmev pri koroških Slovencih zelo velik. Solidarnost je gotovo zelo važen prispevek k temu, da so ljudje bolj pogumni in da se ne čutijo osamljene. Toda diplomatska nota je nekaj več, je pripravljenost na akcijo, torej bolj trdna opora za prizadele. Tudi Slovenci v Italiji cenimo ta korak jugoslovanske vlade,

čeprav mislimo, da je prišel malo prepozno, a bo brez dvoma svojo vlogo odigral.

VPRAŠANJE: V čem mislite, da je zakasnitev?

ODGOVOR: Kreisky in vsi njegovi sodelavci bi se morali v Celovcu in pozneje na Dunaju pogovarjati pod vtisom note in ne samo bati, da taka nota utegne priti. Ponašajo, tudi ti mlini ne meljejo hitro, zato bo mednarodna akcija Jugoslavije lahko kljub temu učinkovita. Le vztrajati bo treba do konca, ne verjeti obljubam in zahtevati, da se dobesedno vsi členi pogodbe uresničijo in uresniči. Saj so tudi sami Avstriji lahko za vzgled — v zvezi z Južno Tirolsko.

Pa veste, kaj bi rad na koncu še poudaril? Da je treba Avstrijce posnemati še pri tretji stvari. Na nič niso pristali, dokler niso dali svojega mnenja južni Tirolci. Vsa stvar je šla tako daleč, da je to načelo sprejela tudi Italija, ki se je s predstavniki južnih Tirolcev stalno pogajala. Pri sprejemanju ustavnega zakona o spremembi statuta dežele Trident-Južna Tirolska je vladni poročevalec v uvodu opozoril poslance, da morajo za morebitne popravke osnutka zakona, ki bi jih posamezni poslanci predlagali, glasovati tudi trije južnotirolski poslanci. Tako moč ima internacionalizem.

Avstrijska slaba vest

Pod zgornjim naslovom objavlja ljubljansko Delo „južnotirolske odmeve na Koroško“.

Spominja na izjavo predsednika južnotirolske ljudske stranke in deželnega glavarja dr. Silviusa Magnaga, ki je ob srečanju s koroškim deželnim glavarjem Simo pokazal na dvojno moralo avstrijske družbe oziroma vladajočih krogov ter opozoril, da nacionalistični pritisk na slovensko manjšino na Koroškem lahko škoduje avstrijskemu ugledu in še posebej položaju avstrijske manjšine na Južnem Tirolskem. (O njegovih izjavah smo svoječasno poročali tudi v našem listu — op. ured.)

Nadalje objavlja Delo izjavo južnotirolskega senatorja Bruggerja, ki je dejal, da občutijo južni Tirolci solidarnost z vsemi drugimi manjšinami. Posebej je senator Brugger poudaril: „Upamo, da bodo spor na Koroškem čimprej rešili in da bo avstrijska ter posebej koroška stran pokazala do upravičenih zahtev slovenske skupnosti čim več strpnosti in razumevanja.“

Še bolj odločen v oceni koroških dogodkov je bil namestnik deželnega sekretarja KPI Josef Stecher, ki je naglasil: „Zavedati se moramo, da imamo bodisi pri vprašanju Južne Tirolske ali pa na Koroškem opraviti s silami, ki si prizadevajo porušiti ravnovesje v Evropi s tem, ko sejejo narodnostno nestrpnost na področju z mešanim prebivalstvom. Izključno odgovornost za dogodke na Koroškem ima avstrijska vlada, ki pozablja, da se na pravice narodnostnih manjšin ni mogoče sklicevati samo tedaj, ko gre za južne Tirolce.“

Italijanski dnevnik v Bozenu „Alto Adige“ pa je objavil intervju s kanclerjem Kreiskym, kjer je med drugim ugotovil: „Nacionalizem je grda zverina, gospod kancler, in dviguje glavo, kadar to najmanj pričakujemo. Ne moremo prekriti nekoliko zlobnega zadovoljstva, ko v Italiji spremljamo zadnje dogodke na Koroškem. Pri nas v Zgornjem Padižju smo se v času spora lotili vsega, toda dvojezičnih napisov nikoli. Dvojezičnost je stvarnost, ki ji od konca vojne nihče ne oporeka.“

V današnjem svetu računalnikov skuša človek vsako stvar prikazati in obravnavati s pomočjo števil. V številkah in odstotkih so izražene tudi misli, so prikazana mnenja in so demonstrirane odločitve. Izidi volitev so znani že skoraj prej, preden je zadnji volivec oddal svoj glas. Še več: najrazličnejše prognoze že tedne prej precej točno povedo, kdo bo kako visoko zmagal.

Tako niti ne preseneča, da so s pomočjo številke raziskali tudi mnenje avstrijskega in še posebej koroškega prebivalstva glede dogodkov okoli dvojezičnih napisov in sploh glede manjšinske problematike. Rezultati tozadnevne ankete so bili prejšnji teden sporočeni javnosti.

Ze kar uvodoma lahko ugotovimo, da je Koroška v tem oziru res nekaj izrednega, morda celo nekaj edinstvenega na svetu — namreč v negativnem pomenu: z nacionalizmom tako zaslepljenih ljudi, ki v svoji herrenvolkovski prepotenci vidijo samo sebe, bi drugod verjetno težko našli. Na te svoje lastnosti so res lahko „ponosni“!

Za koroško mentaliteto zelo značilna je že ugotovitev, da se je proti izpadom okoli dvojezičnih napisov na Koroškem izreklo le 48 % vprašanih, medtem ko je v drugih zveznih deželah ta odstotek dosegel 62, na Gradiščanskem pa celo 64 %. Obratno pa se

je za take izpade in demonstracije izreklo na Koroškem 35 % in v ostali Avstriji le 12 %. Pri tem je vsekakor zanimivo, da je med pristaši SPÖ le 9 % zagovornikov teh izpadov, pri ÖVP že 17 in pri FPÖ celo 39 %; nasprotno pa je med pristaši SPÖ 74 % nasprotnikov teh napadov, pri ÖVP jih je

reč mnenja, da je z manjšinami treba širokogrudno ravnati, 61 % se je zadovoljilo s „pravičnim“ ravnanjem, 23 % pa je bilo mnenja, da se mora manjšina pokoriti in zato ne potrebuje posebnih pravic. In še več: 40 % vprašanih je izjavilo, da se manjšinam v Avstriji godi enako kot manjšinam

po predhodnem prepričevanju prebivalstva, 20 % v državnem merilu (na Koroškem 36 % in nasprotno na Gradiščanskem le 14 odstotkov) pa zahteva ugotavljanje manjšine. Da pri zahtevi po ugotavljanju manjšine prednjači FPÖ, je razumljivo; tam znaša tozadnevni odstotek 38 %, pri ÖVP 24 in pri SPÖ le 14 %.

Govorica številke je vsekakor zanimiva in v celoti potrjuje mnenje, ki smo ga vedno zastopali: dokler na Koroškem ne bo prišlo do spremembe v miselnosti in s tem do sodobnega odnosa do manjšinskega vprašanja, tako dolgo tudi ne bo uspelo najti rešitev, ki bi bile sprejemljive in pravične. V delu koroškega prebivalstva se je taka miselnost preobrazba nedvomno že začela — to kaže omenjena anketa in to so pokazali predvsem tudi nedavni mestni pogovori. Kljub temu pa je na Koroškem še močno zakoreninjena večrajšnja miselnost, kar so najbolj prepričljivo manifestirali dogodki zadnjih tednov, ko so nacionalistični in nacistično usmerjeni elementi z zlorabljanjem domovinskih čustev ugled domovine brezobzirno tepali v blato. Združitev vseh demokratičnih sil v boju proti tem krogom je zato nujno potrebna, da bo končno tudi na Koroškem zavladal sodoben duh resničnega humanizma: medsebojnega spoštovanja in razumevanja.

Koroška miselnost v ogledalu številke

le še 51 % in pri FPÖ komaj 41 odstotkov.

Tej miselnosti seveda odgovarja tudi naslednja ugotovitev ankete: v avstrijskem merilu je bilo 52 % vprašanih mnenja, da so izpadi proti dvojezičnim napisom škodovali ugledu Avstrije v mednarodni javnosti, na Koroškem znaša odstotek le 47 %, 3 % v državnem in 6 % v deželnem merilu pa je bilo nasprotno mnenja, da bodo omenjeni izpadi koristili ugledu Avstrije. Takega mnenja so bili zlasti pristaši FPÖ (13 %), pri ostalih dveh strankah pa le 2 %.

Zelo pogosto slišimo, kako širokogrudna je Avstrija do svojih manjšin. Omenjena anketa je to samohvalno precej izpodkopala. Samo 11 % vprašanih je bilo nam-

v drugih državah, 38 % je menilo, da manjšinam v Avstriji gre boljše kot manjšinam drugod in le 8 % je bilo mnenja, da so manjšine v Avstriji na slabšem kot v drugih državah. Pač pa so zadnji dogodki na Koroškem le nekoliko streznili marsikoga, saj je 29 % (na Koroškem 24 %) vprašanih ugotovilo, da Avstriji le niso tako tolerantni, kot so prej mislili.

In končno še vprašanje, kako naj gre na Koroškem naprej: 13 odstotkov vprašanih meni, da ni treba napraviti ničesar in bo zadeva spet „zaspala“, 32 % (na Koroškem vendar samo 21 %) nasprotno pa na Gradiščanskem 39 odstotkov) se je izreklo za zopetno postavitev dvojezičnih napisov, 26 % (na Koroškem 32 %) vprašanih je za obnovitev napisov

POŠIROKEM SVETU

BEOGRAD. — V Jugoslaviji obhajajo letos 30-letnico prvega zasedanja AVNOJ, ki je bilo novembra 1942 v Bihaču, kjer so bili položeni temelji današnje jugoslovanske socialistične državnosti. To pomembno obletnico bodo slavili v vseh republikah in pokrajinah, v občinah, šolah in delovnih organizacijah. Osrednje proslave pa bodo v samem Bihaču, in sicer jutri in v nedeljo, ko se bodo na zgodovinskem mestu zbrali preživeli udeleženci prvega zasedanja AVNOJ ter predstavniki družbenopolitičnih organizacij in predstavniških organov zveze in republik. V znamenju tega jubileja bo tudi letošnji državni praznik 29. novembra.

NEW YORK. — Glavna skupščina OZN je soglasno sklenila, da bodo po vsem svetu začeli „desetletje“ akcije v boju proti rasizmu in rasni diskriminaciji. Uradni začetek tega desetletja proti rasizmu je predviden za 10. december 1973, to je za 25. obletnico splošne deklaracije o človekovih pravicah.

BONN. — Minulo nedeljo so bile v Zahodni Nemčiji državnozbornske volitve, pri katerih je dosedanja koalicija SPD in FDP zabeležila sijajno zmago. Socialni demokrati so prvič po vojni postali najmočnejša stranka, dobili so 45,9 % vseh veljavnih glasov, to je za 3,2 % več kot pri zadnjih volitvah leta 1969; v novem parlamentu bodo imeli 230 poslancev, za 6 več kot doslej. Liberalna FDP je delež svojih glasov povečala od 5,8 na 8,4 %, število poslancev pa od 30 na 42. Krščanski demokrati so utrpeli občutno izgubo ter je njihov sedanjí delež 44,8 % najslabši po letu 1949. Odločitev na nedeljskih volitvah pa pomeni predvsem tudi važno politično odločitev, saj se je večina zahodnonemških volivcev jasno izrekla za politiko sprave in priznavanja stvarnosti v povojni Evropi in še posebej v Nemčiji, s tem pa zadala usoden udarec desničarskim silam, ki bi še naprej hotele voditi politiko hladne vojne. Zato izid nedeljskih volitev zelo pozitivno ocenjujejo tudi v široki mednarodni javnosti, kjer poudarjajo, da je bila s tem odprta pot obema nemškima državam v areno svetovne politike.

PARIZ. — Ta teden so se v Parizu začela nova pogajanja med posebnim odposlancem ameriškega predsednika Kisingerja ter severnovietnamskim predstavnikom Le Duc Thojem. O teh pogajanjih, kjer gre za sklenitev sporazuma o prekinitvi sovražnosti v Vietnamu, prevladuje med političnimi opazovalci mnenje, da so se znašla v odločilni fazi. Splošno pričakujejo, da bo v kratkem prišlo do soglasja, čeprav južnovietnamski režim še vedno nasprotuje kakršnemu koli sporazumu o premirju.

BONN. — Zahodnonemški kancler Brandt je po svoji zmagi na nedeljskih volitvah izjavil, da bo njegova vlada še pred božičem podpisala pred nedavnim parafirani sporazum med Vzhodno in Zahodno Nemčijo. S tem sporazumom bosta obe nemški državi uradno priznani. Finska je kot prva država tudi že napovedala, da bo navezala redne diplomatske stike z obema Nemčijama. Njenemu zgledu bodo kmalu sledile tudi druge države, zlasti Švedska in Danska, ki sta doslej priznavali le Zahodno Nemčijo, zdaj pa že napovedujeta uraditev odnosov tudi z Vzhodno Nemčijo. Temu splošnemu razvoju se tudi Avstrija ne bo več mogla dolgo upirati, zlasti če bo hotela dokazati svojo nevtralnost.

BEOGRAD. — Jugoslovanski varnostni organi so prejšnji teden sporočili avstrijskemu novinarju Johannu Balvanju, dopisniku raznih avstrijskih in švicarskih listov, da mora zapustiti Jugoslavijo in da mu je začasno prepovedan vstop v SFRJ. Kot utemeljitev je bilo navedeno, da se je Balvanj ukvarjal s sovražnim delovanjem, da je jugoslovanske in druge državljane spodbujal in nagovarjal za emigriranje. Nadalje je v utemeljitvi rečeno, da je neposredno spodbujal jugoslovanske državljane k nezadovoljstvu z družbeno ureditvijo Jugoslavije in da je v inozemstvu vzdrževal stike z ekstremistično jugoslovansko emigracijo. V Avstriji je bila zadeva prikazana povsem drugače in so gotovi listi celo trdili, da je Balvanj „prva žrtev“ poslabšanja avstrijsko-jugoslovanskih odnosov zaradi zadnjih dogodkov na Koroškem.

HELSINKI. — V sredo se je v Helsinkih začel pripravljani sestanek za konferenco o evropski varnosti in sodelovanju. Finska vlada kot gostiteljica je na sestanek povabila vse evropske države ter Ameriko in Kanado.

PARIZ. — Glavna skupščina UNESCO (specializirane organizacije Združenih narodov za znanost, prosveto in kulturo) je na svojem zasedanju v Parizu sprejela Vzh. Nemčijo kot 131. članico te mednarodne organizacije. S tem je bil narejen tudi prvi korak za sprejem obeh Nemčij v OZN.

Slovenski likovni umetniki

razstavljajo v celovškem Domu umetnikov

Danes se bo v celovškem Domu umetnikov končala razstava, ki jo je Slovenska prosvetna zveza priredila v sodelovanju z Umetnostnim paviljonom iz Slovenjega Gradca. Na razstavi „Skupine likovnih umetnikov 72“ sodelujejo slikarji Harald Draušbaher, Avgust Gnamuš, Karel Pečko, Anton Repnik, Vida Slivnik, Jože Tisnikar in Alojz Zavolovšek ter kipar Andrej Grošelj. V okviru otvoritvene svečanosti prejšnji petek pa so se s kratkim kulturno-umetniškim sporedom predstavili tudi književniki Leopold Suhodolčan, Marjan Kolar in Niko R. Kolar ter vokalni oktet iz Slovenj Gradca pod vodstvom Jožeta Leskovarja.

Sploh je bila otvoritev razstave posrečena in prisrčna prireditel, ki so se je poleg umetnikov udeležili številni prijatelji slovenske kulture in umetnosti. Med udeleženci so bili tudi jugoslovanski konzul Branko Čop, kustos celovške Deželne galerije dr. Lea Springschitz v za-

Krst pri Savici

IZŠEL V ITALIJANŠČINI

Znamenita Prešernova pesnitev „Krst pri Savici“ je doživela nov prodor, namreč izdajo v italijanščini. Mladinska knjiga v Ljubljani, založba Lipa v Kopru in Založništvo tržaški tisk v Trstu so v skupnem sodelovanju izdali „Krst pri Savici“ v italijanščini in slovenščini. Pesnitev je prevedel Franc Huso, ki deluje kot župnik v Rimu, po rodu pa je iz okolice Trsta. Na tiskovni konferenci ob izidu knjige je povedal, da se je slovenščine naučil sam, ker ni hodil v slovenske šole. Ob izidu so posebej poudarili pomen italijanskega prevoda zlasti v trenutku, ko se na severni meji razraža nacionalna nestrpnost. Sicer pa je bilo naglašeno, da bo prevod prispeval k zbliževanju Slovencev in Italijanov.

stopstvu deželnega glavarja, ravnatelj Umetnostnega paviljona v Slovenj Gradcu prof. Karel Pečko s predstavniki kulturnih skupnosti in organizacij obmejnih občin, zastopniki koroških slovenskih organizacij ter domači koroški umetniki, med njimi tudi znani slikar prof. dr. Werner Berg.

Predsednik SPZ Hanzi Weiss je v otvoritvenem govoru spomnil na tesno sodelovanje Slovenske prosvetne zveze s kulturnimi organizacijami in ustanovami matičnega naroda. V okvir tega sodelovanja spada tudi sedanja razstava umetnikov iz Slovenj Gradca, ki s tem vračajo obisk našim likovnim in li-

terarnim ustvarjalcem, ki so pred dobrim letom gostovali v Slovenj Gradcu. „Tako je ta razstava ena izmed tistih prireditev, ki nas tesno povezujejo in nas spodbujajo k lastnemu delovanju in ustvarjanju,“ je naglasil predsednik SPZ in dejal, da Slovenska prosvetna zveza hkrati stremi za tem, da kulturne dosežke — tako svoje lastne kot tudi tiste matičnega naroda — posreduje tudi večinskemu narodu na Koroškem. Menil je, da trenutne razmere na Koroškem morda niso ravno najbolj primerne za take prireditve, vendar je izrazil prepričanje, da bo razstava kljub temu dosegla svoj namen, „ko bomo s kulturnim dejanjem dokazali svojo dobro voljo, da kot posrednik med obema narodoma želimo biti pravi povezovalni člen tako na kulturnem kot tudi na drugih področjih“.

Sodelujoče likovne umetnike je zbranemu občinstvu predstavil prof. Karel Pečko, ki je dejal, da se člani skupine razlikujejo tako po raz-

ličnih pogledih in smislu obravnavanja likovnih problemov, kakor tudi po generacijski pripadnosti in po slogovni ter kakovostni plati. Gre za različne usmeritve različnih osebnosti ter sega lok od aktualne odmevnosti realizma in objektivne predmetnosti mimo nekoliko zadržanega in preudarnega likovnega koncepta tja do pomembnih avantgardnih struktur, kamor sodijo elementi neokonstruktivizma in povsem novo pojmovanje likovne izraznosti. „Zdi se, da so trenutne značilnosti skupine predvsem odprto in nenehno iskanje nečesa novega, dalje utrjevanje zastavljenih načrtov, kako bi dosegli deprovincionalizacijo likovnega življenja v svojem okolju in — kar je najpomembnejše — delavnost in plemenita zavest, doseči v svojem umetniškem poslanstvu kar največ in to posredovati ne le očjemu, pač pa tudi širšemu občinstvu.“

Razstava obsega skupaj 50 eksponatov ter predstavlja najrazličnejše slogovne plati in tehnike (akril, akvarel, olje, tempera, žgana glina in les). Kot taka posreduje zanimiv pogled v sodobno likovno umetnost v Sloveniji ter je bila splošnega priznanja deležna tudi v koroškem nemškem tisku, ki je tako otvoritveni prireditvi kot razstavi sami posvetil obširna poročila.

MED NOVIMI KNJIGAMI:

Slovenski koledar 1973

Slovenska izseljenska matica v Ljubljani je že začela razpošiljati svoj tradicionalni „Slovenski koledar“ za leto 1973. To je jubilejni 20. koledar, ki ga omenjena organizacija izdaja leto za letom kot živo vez med Slovenci v domovini in širom po svetu.

Jubilejni 20. koledar Slovenske izseljenske matice je tako po vsebini kot po opremi res nekaj posebnega ter bo gotovo razveselil vsakega naročnika. Nudil mu bo pestro paleto najrazličnejših poročil o življenju in dogajanju doma v Sloveniji, prav tako pa tudi vrsto zanimivih prispevkov iz življenja in dela rojakov, ki živijo za stalno ali samo začasno v raznih deželah na vseh celinah sveta. Predvsem pa prikazuje koledar slovensko zemljo in slovenskega človeka tudi v slikah, saj je ena izmed glavnih odlik te publikacije ravno njegovo bogastvo ilustracij.

Na skoraj točno 300 straneh prinaša koledar niz član- kov, ki segajo od uredniškega zapisa ob 20. obletnici Slovenskega (izseljenskega) koledarja ter poročila o dejavnosti Slovenske izseljenske matice preko opisovanja krajev in ljudi v Sloveniji ter prikaza usode in trenutne problematike zamejskih Slovencev v Avstriji, Italiji in Madžarski pa tja do zanimivega pričevanja o živi narodno-kulturni bitnosti slovenstva v svetu.

Ravno ta lok, ki obsega ves slovenski življenj, pa je tista čudovita vez, ki druži rojake ne glede na državne meje in oceanske pregrade v eno veliko družino.

Za jubilej pa so si v uredništvu koledarja izmislili še nekaj izrednega: Slovenska izseljenska matica je običajnemu koledarju priložila kot jubilejno darilo naročnikom še poseben stenski koledar z 12 barvnimi posnetki pristnih kmečkih hiš na Slovenskem. Z narodopisnega vidika je ta priloga res dragoceno darilo, saj bo vsak rojak, ki živi nekeje zunaj v tujini, v njem lahko našel tip hiš svojega rojstnega kraja in se bo tako še bolj čutil povezanega s staro domovino.

Sploh je — kakor smo povedali že na začetku — delo Slovenske izseljenske matice in predvsem tudi njen koledar usmerjen v to, da vzpostavlja in utrjuje vezi med Slovenci doma in v tujini. S svojim jubilejnim 20. koledarjem je matica to svoje poslanstvo še posebno uspešno opravila in je samo želeli, da bi Slovenski koledar 1973 našel odprta vrata in odprta srca povsod širom na svetu, kjer živi in ustvarja slovenski človek.

Slovenski koledar, ki je vsekakor lepo in primerno darilo, lahko naročite tudi v knjigarni „Naša knjiga“ v Celovcu, Wulfengasse.

Manjšino je treba pospeševati

Z dogodki okoli dvojezičnih napisov na Koroškem se je bavil tudi tako imenovani delovni krožek „Kritično krščanstvo in protestantska akademija“ na Dunaju, ki je svoje ugotovitve in zaključke sporočil kanclerju dr. Kreiskemu.

Predvsem se omenjeni krožek zavzema za to, da je pri izvajanju določil člena 7 treba upoštevati teritorialno načelo (kar že vsa leta zahtevamo tudi koroški Slovenci), kar pomeni, da bi morali na podlagi razmer ob podpisu državne pogodbe, torej leta 1955, na celotnem dvojezičnem ozemlju Koroške uvesti dvojezične topografske napise in označbe ter označbe javnih uradov, prav tako pa bi morala biti na celotnem ozemlju uvedena oba uradna jezika v upravi in sodstvu.

Omenjeni krožek se odločno izreka proti ugotavljanju manjšine in proti umetni ustvarjenemu razlikovanju med Slovenci in vindišarji ter poudarja kot posebno značilnost, da je bilo to razlikovanje prvič uvedeno v zakonodajo v času nacističnega gospodstva. Glede dogodkov okoli napisov in tedanjega zadržanja oblasti ugotavlja krožek, da je nastal vtis, da za odstranjevalce napisov ne velja enakost pred zakonom, kar je treba nujno popraviti.

Končno krožek poudarja, da mora dosedanje golo toleriranje manjšine zamenjati pospeševanje manjšine, za pospeševanje kulturne izmenjave pa bi moral biti na osnovni šoli uveden obvezen pouk obeh jezikov za vse otroke.

„Neonacizem - ne!“

Pred nekaj leti sta avstrijski predsednik Jonas in jugoslovanski predsednik Tito svečano odprla novi most čez Muro med avstrijskim Radkersburgom in jugoslovansko Radgono. Od takrat se ta most imenuje „Most prijateljstva“ in je temu primerno dobil tudi tablo z dvojezičnim napisom „Mur — Mura“.

Ampak gotovi ljudje na avstrijski

strani meje tega prijateljstva očito nočejo: „neznani storilci“ (kako znana je ta označba pri nas na Koroškem!) so namreč prejšnji teden odstranili omenjeni napis, kakor so že lani izpričali svoje nastojanje s tem, da so na izpostavljenem mestu blizu Radkersburga namazali velik kljukasti križ, tako, da je izzival prebivalstvo onstran meje.

Ljudje v obmejnih krajih se upravičeno sprašujejo, ali se bodo pristojni avstrijski organi vsaj tokrat zganili, ko je bilo obmejno prebivalstvo postavljen pred novo, trdo preizkušnjo.

Kako se ljudje v Sloveniji razburjajo zaradi zadnjih dogodkov na avstrijski strani in še prav posebno na Koroškem, pričajo tudi napisi, ki so se pred nedavnim pojavili proti jugoslovansko-avstrijski meji pri Šentilju. Ti napisi zgovorno opozarjajo, da ljudje z ogorčenjem spremljajo novo protislovensko in protijugoslovansko gonjo, pričajo pa tudi o nezadovoljstvu zaradi dolgotrajnega zavlačevanja pri izpolnjevanju obveznosti, ki jih Avstriji nalaga državna pogodba. Napisi spominjajo, da koroški Slovenci že 17 let čakajo na izpolnitev člena 7. Manifestirajo z našim velikim Prešernom željo, da „ne vrag, le sosed bo mejak“. Vendar tudi povsem jasno povedo: „Demokracija nevtalna Avstrija — da; neonacizem — ne!“

STONE SVETINA

UKANA

DRUGA KNJIGA

150

„Gospod komandant, če bi jaz poveljeval, bi se v tem položaju vdal. Saj smo vendar obkoljeni... Če so zasedli grebene pred nami, nas bodo vse uničili.“

Novljan mu je pustil govoriti do konca, potem pa se je zasmejal, da je Anglež začudeno zasrepele vanj.

„To ni naša navada. Bili smo že v mnogo hujših kleščah, pa smo se izlekli. Mi ne poznamo besede vdaja. Vdaja pomeni smrt.“

Pod njimi je skonca poti nastala gneča. Med drevjem so hrzali konji, lomilo se je dračje, slišali so kletvice, ker konji niso mogli s havbicami naprej. Novljan je zato odredil, naj ju skrijejo.

S poti so ju zavlekli še nekaj sto metrov v gozd, jima vzeli zapirake in ju pokrili z vejevjem.

Kolona umikajočih se enot je zavila na pobočje Porezna in se začela vzpenjati po njegovih goličavah v svitu zvezd na mesečine. Nemci jim niso sledili. Zato so šli počasi proti vrhu. Anglež, sicer hladnokrvni in preračunljiv človek, se še ni umiril. Prisedel je k Novljanu in Tomažu. Gledali so sij požarov na obrobju grape ter snope raket pod koničasto goro Kojco, s katerimi so se Nemci sporačumevali. Zapletli so se v razgovor. Namestnik komandanta slovenske vojske se je lotil Angleža:

„Vidite, tako je, gospod podpolkovnik: vaša pomoč je preskomna. Če bi imeli več razstreliva, orožja in živeža, bi vam lahko izdatneje pomagali. Pa ne skrbite! Še nocoj

boste lahko po radiu sporočili svojim, da je ene proge manj! Če ne bo vojne prej konec, več kot pol leta ne bo piskal vlak po tej progi.“

„To je zelo dobro. Jaz vas občudujem,“ je zdaj že prijazno in brez skrbi kimal Anglež in si prižgal pipo dišečega tobaka. Še bolj pa se je udobrovoljil, ko so prišli obveščevalci poročati, da je pot na Porezen prosta in da na njegovem 1622 metrov visokem vrhu ni Nemcev.

Novljan je bil zadovoljen, ko je videl, da so se Angleži razživele in skušali vzpostaviti z njimi toplejše slike. Sicer so bili prizadeti, toda hladni in zadržani. Podpolkovnik Moor je bil nekako tako prisrčen in vesel kot pred tremi meseci. Takrat so izpred štaba opazovali zračno bitko, v kateri je roj nemških lovcev sestrelil dve leteči trdnjavi. Novljan je poslal patrolje, ki so v eni uri rešile vse preživele pilote in jih presenečene pripeljale v štab. To je starega lisjaka tako ganilo, da je potočil krokodilovo solzo navdušenja. „Občudovanja vredno poveljstvo. Čudoviti ljudje so partizani. Za to, kar ste storili, bom priskrbel vsakemu partizanu vašega korpusa par čevljev. Koliko naj vam jih naročim?“

„Dvajset tisoč, gospod podpolkovnik,“ je odgovoril Novljan kot bi ustrelil.

Staremu se je povesil nos. Saj je že z dolarji, čokolado in zlatom iskal podatke o moči korpusa, kot bi iskal podatke o nemških enotah, ki so izstreljevale leteče bombe.

Od tega dogodka je ostal Novljanu za spomin dolar USA, na katerega so se podpisali vsi rešeni. O čevljih pa ni bilo ne duha ne sluha, čeprav je bila vojska strgana, lačna in bosa...

Dvignili so se in počasi nadaljevali pot v strmino po ozki stezi, ki se je v strmih serpentinah vila skozi travnata pobočja proti vrhu. Za generalom in Angležem so se vzpe-

njali Polde in trije obveščevalci, nato Poljak, za njim pa Blisk in Melita, ki sta bila zadnja.

Kadar je prišlo povelje za počitek, sta kar utonila v topli mrak poletne noči. Sedla je k njemu in mu nežno položila glavo v naročje.

„Ne vem, če bom kdaj dočakala, da bova sama.“

„Dočakala boš,“ ji je kakor vedno odvrnil Blisk.

Potem je dvignila svojo lepo glavo mimo njegove in ga nenadoma čvrsto objela kakor otrok, ki se je nečesa močno prestrašil. Nad njima je rasla temna gora, polna spolzkih trav in skritega kamenja — kakor okamenela človekova usoda, daljna in nedosegljiva — nad njo pa so se mrzlo lesketali svetovi daljnih zvezd.

21

Na prisekani vrh gole gore, ki je čemela pod plaščem noči, se je oziral stotnik Kniecke. Vzburjala mu je voljo po vzponu. Šli bi nanjo. Toda na njenem temenu, kjer so se prižigali boječi svetlobni utrinki, je poluhnjeno prežala smrt. Zato je zaustavil enoto in ji ukazal prenočiti v gozdu. S poročnikom Teichnerjem sta si dala postaviti šotor, da bi legla, pasjega dreserja Wertherja pa sta poslala z vodom na mrtvo stražo.

Dva dni in dve noči so bili že na pohodu in v boju. Bataljon Heine rešuje položaj tam, kjer vse odpove... Rad je videl, da se dobro govori o njegovi enoti. Gnal je svoje ljudi, da so bili na smrt utrujeni.

Pripeljali so mu ujetnika, ki je zaostal v gozdu in povedal, da je dezertiral in da bi rad šel k belim. Zvedeli so, da se je del kolone, ki ji je pripadal, vzpenjal na Kojco, del pa na Porezen.

Še preden je legel, so mu prišli poročati, da so na robu grape vzpostavili zvezo s četo divizije Brandenburg,

Jubilej uspešnega prosvetnega dela

V a b i l o
Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ v Bilčovsu sporoča vsem članom in prijateljem, ki želijo postati člani, da bo v petek 1. decembra 1972 ob 19. uri

REDNI OBČNI ZBOR

pri Miklavžu v Bilčovsu. Ob tej priložnosti nam bo predsednik ZSO dr. Franci Zwitter spregovoril o trenutnem narodno-političnem položaju koroških Slovencev.

Tomi Lesjak Rupert Reichman
tajnik predsednik

Krščanska kulturna zveza v Celovcu vabi vse rojake na Bevkovo dramo v treh dejanjih

KAJN

ki bo uprizorjena v petek 8. decembra 1972 ob 14. uri v Mestnem gledališču v Celovcu.

Vstopnice v predprodaji v pisarni KKZ, Karfreitstraße 32, tel. (0-42-22) 72-4-83, pri prosvetnih društvih in voditeljih farnih mladlin.

Dob pri Logi vasi

Pred nedavnim sta pri Rezicu v Dobu pri Logi vasi praznovala Joze Strauss p. d. Rezic in Hanzej Kovačič iz Spodnjih Jezerc v krogu sorodnikov in prijateljev, med katerimi je bil tudi moški pevski zbor Slovenskega prosvetnega društva „Svoboda“, svojo šestdesetletnico. Jubilejno slavnost je spremljalo poka-
nje možnarjev in ubrano petje Logavaškega pevskega zbora.

Za oba slavljence je značilno, da sta navdušena pevca, pred vojno pa sta bila oba prav tako navdušena tamburaša. Oba pojeta bas — Joze prvega, Hanzej pa drugega. Joze kot Hanzej sta še danes aktivna pevca v že omenjenem pevskem zboru, ki ga vodi priznani pevovodja Stanko Černic.

Strauss Joze je svoje življenje posvetil delu za svoj slovenski narod. Radi splošne priljubljenosti in preudarnosti je bil vrsto let tudi občinski odbornik, prav tako je dolgo let predsedoval domačemu Slovenskemu prosvetnemu društvu „Svoboda“. Pred leti se je proslavil kot izredno dober igralec. Kljub

Slovensko prosvetno društvo „Zarja“ v Železni Kapli je minulo nedeljo popoldne dostojno proslavilo obletnico obstoja svoje folklorne skupine. V farni dvorani v Železni Kapli so številni prijatelji folklorne skupine spremljali spored plesnega ansambla, ki je pred letom dni uspešno izvajal svoj prvi nastop.

Tudi tokrat so se mladi plesalci predstavili občinstvu najprej s kmečko „hojseljo“, katero je po ustnih izročilih napisal Valentin Polanšek. Višek prireditve je bil brez dvoma nastop z narodnimi plesi, tako s koroškimi kot plesi iz drugih slovenskih pokrajin. Plesna skupina je s svojim presenetljivo dovršenim nastopom pri občinstvu naletela na prisrčen sprejem, kar je bilo za mlade plesalce lepo priznanje. Na prireditvi je sodeloval tudi instru-

mentalni ansambel „Fantje izpod Obirja“, znan zaradi svoje originalne glasbe daleč po Podjunu. Po dobro uspeli prireditvi so se zadovoljni plesalci in gledalci skupno zbrali v gostilni pri Podobniku na družabnem srečanju, kjer je za zabavo in ples skrbel že omenjeni instrumentalni ansambel.

Ko smo pred letom dni prvič nastopili z našo folklorno skupino, nismo računali s tem, da bomo dosegli tako velik uspeh. Prav ta uspeh pa nam je dal duška, da smo se odločili, da bomo šli nastopati tudi v druge kraje. Nastopali smo po raznih krajih Koroške, tako tudi na tradicionalnem Slovenskem plesu v Celovcu, kjer smo želi navdušen aplavz.

Vsak jubilej je tudi povod za pregled dela, zato ne bo odveč, če to na kratko opravimo tudi v tem

Železna Kapla

V celovski bolnišnici je pred nedavnim po težkem trpljenju umrla Ana Rainer. Njeno truplo so prepe-
ljali v Železno Kaplo in ga položili

v grob njene pred leti umrle matere.

Ana Rainer je bila rojena v Vovbrah. Svoja mladostna leta je preživela pri materi, gospodinjici v župnišču pri župniku Ebnerju v Vovbrah. Ko je po prvi svetovni vojni izbruhnil predplebiscitni boj, je trinajstletno Rainerjevo Ano doletelo nečloveško ravnanje, ki ji je bilo usodno za vse njeno življenje. Leta 1918 so bili v župnišču v Vovbrah v oskrbi trije jugoslovanski ranjenci. Ko pa so volkshrovcu pripeljali tja tudi svoje ranjence, je nastal zaradi jugoslovanskih ranjencev velik vik in krik, ki se je končal z aretacijo župnika ter pretepom komaj 13-letne Ane in njene matere. Ano je neki volkshrovec udaril s puškinim kopitom tako močno na zatilnik, da je nesrečno dekletce zaradi poškodbe živcev začelo izgubljati vid, tako da je po nekaj letih popolnoma oslepla. Ko je mati ni več mogla preživljati, so dali Ano v dom slepih v Celovcu, kjer je živel v siromaštvu in bedi, navezana samo na pomoč raznih dobrotnikov. Leta 1950 je priskočila nesrečnici na pomoč Zveza koroških partizanov, ki ji je izposlovala mesečno invalidnino, s katero se je njeno življenje — v kolikor je to slepemu človeku sploh mogoče — bistveno spremenilo.

Pokojna Ana Rainer naj počiva v miru. Njena gomila na pokopališču v Železni Kapli pa naj bo opomin, da se na takšen način, kot se je to zgodilo s pokojno Ano, ne rešujejo problemi in da mora končno zmagati razsodnost tudi pri nas na Koroškem.

primeru. Že pred dvema letoma so naši prosvetlasi na pobudo Helene Kuharjeve sklenili, da ustanovijo folklorno skupino. Takoj so se lotili dela. Zbrali so mlade prosvetlase in pričeli z vajami. Seveda je bilo treba poskrbeti tudi strokovnjaka, katerega so po posredovanju Slovenske prosvetne zveze dobili iz Slovenije. Kljub težkemu začetku je delo hitro napredovalo, tako da smo pred letom dni že prvič nastopili.

Pri vsem tem pa ne smemo pozabiti vseh tistih dejavnikov v našem društvu, ki so bili gonilna sila — Helena Kuharjeva, ki je skrbela za vse tiste stvari, ki so bile potrebne, da je ansambel lahko uspešno nastopil; Breda Zupanc, ki je v svoji delavnici izdelala potrebne obleke za ansambel, in učiteljica Nuša, ki je potrpežljivo hodila na vaje in vadila plesalce. Njim in vsem tistim, ki so kakorkoli pomagali ter seveda plesalcem, izrekamo ponovno zahvalo za ves trud in potrpežljivost.

Za bodoče pa želimo, da bi folklorna skupina v Železni Kapli bila še naprej tako aktivna in da bi se

Št. Jakob v Rožu

Sicer je minilo že več časa, odkar je v Št. Petru pri Št. Jakobu umrla Urša Simonič, vendar smatramo za svojo dolžnost, da poročamo o njenem delu, zlasti na kulturno-prosvetnem področju.

Urša Simonič je zagledala luč sveta leta 1895 v Št. Petru. Njeno življenje ni bilo lahko. Že kot šolarka je morala iti služiti na kmete, kjer je delala do leta 1930, ko se je poročila. Simoničeva Urša je bila kljub težkemu delu vedno vesela in vedrega značaja. V največje veselje pa ji je bilo

igranje iger in petje. Na odru je začela nastopati takoj po prvi svetovni vojni. Ko pa so naši prosvetlasi po plebiscitu leta 1920 obnovili Izobraževalno društvo „Kot“ v Št. Jakobu v Rožu, je Urša sodelovala pri vsaki igri.

Že leta 1924, ko so začeli v Št. Jakobu uprizorjati „Miklovo Zalo“, je Urša igrala vlogo Serajnice. S to vlogo, ki ji je bila kakor prirojena, je zaslovela daleč okoli kot izvrstna igralka. Skupno jo je podala 45-krat. Poleg „Miklove Zale“ pa je igrala še mnogo drugih iger, med njimi tudi spevoigro „Kovačev študent“, kjer je tudi pela. Značilno za Uršo ni bilo samo dovršeno podajanje vlog, temveč tudi njena prijetna mila rožanska govorica, katero smo imeli priložnost slišati tudi v slovenski oddaji celovškega radia. Njena smrt nas je globoko prizadela. Z njo smo izgubili eno izmed najbolj poštrevovalnih in sposobnih igralk na Koroškem. Udeležba žalnih gostov na njenem pogrebu je bila najlepši dokaz, kako smo jo imeli radi.

Pokojnico bomo ohranili v častnem spominu, sorodnikom pa izrekamo naše globoko sožalje.

Slovensko kulturno društvo v Celovcu in Katoliška mladina vabita na

„IZREDNI KULTURNI PROGRAM“

- v torek 28. novembra 1972 ob 19.30 uri v slavnostni dvorani **Marjaniča** v Celovcu;
- v sredo 29. novembra 1972 ob 19.30 uri v farni dvorani v **Pilberku**.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA —

ki je zasedla obrobje, in z oddelki 136. polka gorskih lovcev. S tem je izpolnil svojo nalogo.

Motilo ga je, da v grapi še vedno bobni. Mar streljajo iz strahu ali pa še napadajo? Pokanje je stotniku narekovalo, naj se ponoči dobro zavaruje. Svod teme se je umiril šele po polnoči. Stotnik je ležal poleg Teichnerja; le-ta je v hipu, ko se je znašel na tleh, že zasmrčal.

Kniecke je razmišljal o Lavri. Bili so blizu njenega doma. Če ne bi bilo vse tako zmedeno, da se prav nič ne ve, kje je kdo, in še manj, kaj bo jutri, bi jo šel z močno patruljo obiskat. Postajal je ljubosumen. Prve mesece njegovega slučajnega srečanja jo je imel za sprostitev. Takšno vlogo bi bila v njegovem življenju lahko prav tako s pridom odigrala kakšna druga. Še sam se ni zavedel, kdaj se je spremenil njegov odnos do nje.

Še vedno je prišla včasih v Idrijo k teti. Da bi se izognila nevšečnostim v tej nevarni coni, kjer so bili spopadi na dnevnem redu, je imela njegovo in partizansko prepustnico. Ni je več uporabljal za obveščevalne naloge in za prenašanje obvestil. Za to je imel več razlogov. V odljudni, od sveta odrezani luknji mu je bila njena ljubezen potrebna in mu je čedalje več pomenila. Bila je edino bitje, ki ga je tešilo v osamljenosti. Srečanja z njo se je resnično veselil. Doživljala sta omamne trenutke vzajemne harmonije, ko sta pozabljala na vse — tudi na to, da je on plavalas German in ona Slovenka z južnjaškim temperamentom, in da je življenje v vojni samo "od danes do jutri", odvisno od povsem neznanih činiteljev, na katere ne moreta vplivati.

Toda partizanska prepustnica, ki mu jo je pokazala smehljaše in brez zadrege, je v njem porodila prvi dvom. Čeprav jo je bil izdal nepomemben odbor OF, je žig z zvezdo izražal moč nove oblasti, ki bi lahko vplivala tudi nanjo. Začudila se je njegovemu nerazpoloženju, se zresnila in se napravila užaloščeno: „Nekaj ti ni prav. Če ne

želiš, ne bom prihajala več k tebi. Mati me svari in mi prepoveduje obiske. Vsak dan bolj je nevarno. Ustavlja me vaši, zasede brigad in terenci. Sem prihajam samo zavoljo tebe in nikogar drugega. Ne razumem vojne in politike, sovražim ju...“ Njegovi sumi so na tem pohodu znova vzplamteli. Ko so se prebijali skozi zasede, je na sotočju rek in odcepu ceste profi Soči zavlil k zaupniku gorskih lovcev, ki jih je obveščal o premikih brigad iz gorovja v gorovje in njihovih prehodih čez reko. Moža ni bilo več — izginil je brez sledu. Žena je objokana povedala, da se je odpravil s sekuro v gozd in se ni več vrnil. Samo enkrat mu je bil poslal obvestilo prek Lavre. Odkar je skopnel sneg, je tako povsem neopazno izginilo neznano kam še nekaj zelo redkih ljudi, ki so jih obveščali o položaju na osvobojenem ozemlju.

Kadar je prišla, so skopneli vsi njegovi sumi. Zнала ga je potolažiti, očarati in zamegliti njegov razum, da je še in še odlagal pogovor o teh stvarih. Bal se je, da mu ne bi zamerila in ga zapustila. Želel je, da bi bila vsak dan manj zapletena v vojno in politiko in da bi zvezo z njo obdržal čim dlje.

Njegovi pozornosti tudi ni ušlo, da so njena obvestila vsak dan manj pomembna, na videz zelo zanimiva, na žalost pa neuporabna. Celó v njenem vedenju je opazal rahle spremembe. Medtem ko je bila svoj čas naivna in naravna v svoji ženskosti, je bila zdaj nekako bolj zrela, včasih celo resna in zamišljena. Za to vedenje je imela zagovor, ki ga je razočaral. Na njegove radovedne, s sumi prepojene očitke, mu je žalostno odgovorila, da je vsega kriv on, ker je ni pustil na miru. „Zaljubljena sem. Ali ne veš da se zaljubljeni ljudje tako spremenijo, da sami sebe ne poznajo?“ Zadovoljil se je z odgovorom, ker so mu njeni poljubi prepričali nadaljnje spraševanje. Sum pa le ni ugasnil. Zaljubljena je — toda v koga? Morda ni

vanj... Saj jo je bil osvojil nekako tako kakor dekle s ceste, kot vojni plen ali najdeno stvar. Ko je bila Piškurjeva kurirka, se je z njo zabaval z občutkom zmagovalca, ker jo je trgal iz rok kaplanu.

Nekoč mu je dejal Wolf: „Pazite, Kniecke, ženske so maščevalne zverine. Gorje vam, če katere ugotovi, da ste si jo sposodili!“

S kakšnim zaničevanjem je govorila o Piškurju, in vendar je bila le malo časa njegova.

Ko se bodo vračali, jo bo obiskal. Po možnosti ponoči. Nekajkrat mu je že prišlo na misel, da bi se o svojih sumih posvetoval z Wolfom. Toda njega po končanem partizanskem obleganju mesta ni bilo. Pisal mu je dve kratki pismi in mu obetal, da se skoraj vidita. Res ga je potreboval.

Molčeči Teichner, ki je trenutno smrčal poleg njega, kot bi se to noč nehala vojna, ga je prišel posvariti. Pri njem, ki se ni brigal za nič drugega kot za bojne pohode, se je oglašil neki organ varnostne službe in se zanimal za Lavro in stotnikovo razmerje z njo. Seveda ga je Teichner odpravil na kratko: „Nisem z njima v postelji in ne vem kaj imata.“ Ker mu je to takoj povedal, mu je bil iz srca hvaležen. Vendar mu ni bilo vseeno. V zadnjem času se je več ukvarjal sam s seboj kot s svojimi vojaki in vojskovanjem. Na srečo ga je reševal Teichner s svojo vneto in šolskim občutkom dolžnosti in odgovornosti.

Wolf mu je bil pred svojim odhodom iz Idrije dejal: „Zapomnite si, Kniecke, da ima ženska pamet med nogami, toda to je za nas bolj nevarno kot ne. So stvari, ki jih ženske dojemajo hitreje in razumejo globlje kakor moški. Gorje mu, kdor nasede in se znajde v boju, kjer žensko moč vodi še moški razum. To je strašna moč, v kateri je ključ za propad mnogih vase zaverovanih mož. Vedno sem se bal in še sedaj se bojim takšne vrste zarot. Če zaslu-
tim za žensko moškega, se raje umaknem. To je odnos, ki

Malo več samozavesti

Mi smo z vami, koroška mladina!

Pred devetimi leti, dne 28. marca 1963, je *Tednik* pisal: „Država je širokogrudno predlagala pri formulaciji zakona materinščino za učni jezik krščanskega nauka, cerkveni zastopniki pa so to edino pravično in krščansko rešitev preprečili in določili za manjšino krivično formulacijo, ki praktično izključuje materinščino pri veronauku...“

Ni znano, da bi bil gosposvetški župnik Mucher zaradi svojih neznanstvenih, zlobnih in hujskaških tirad, s katerimi je v tiskani obliki zastrupljajal ozračje ne samo na Ko-

roškem, dobil ukor od cerkvene oblasti, kot ga je dobil *Tednik* zaradi članka „Kdo nosi v škofiji zadnjo odgovornost pred Bogom?“, iz katerega je zgornji citat.

Znano pa je, da se je od leta 1936 dalje stanje glede uporabe slovenskega jezika pri bogoslužju v župnijah na Koroškem močno poslabšalo. Leta 1936 je imelo 79 župnij izključno slovenski bogoslužni jezik, v 7 župnijah so pri bogoslužju uporabljali izmenoma ali vzporedno oba jezika, 7 župnij pa je imelo že tedaj navadno le bogoslužje v nemškem jeziku in so slovenščino uporabljali samo izjemoma. To stanje leta 1936 je bilo v primerjavi s letom 1922 že znatno slabše, če pa primerjamo stanje iz leta 1936 s sedanjim stanjem, najdemo dolgo vrsto župnij, v katerih opravljajo bogoslužje le še v nemškem jeziku.

Kako se odpravlja slovenski jezik iz cerkve, dovolj jasno pričajo npr. tozadevna poročila v *Tedniku* z dne 17. 7. 1972 za župnije velikovške dekanije. Zaključnemu vprašanju v omenjenem poročilu „Kaj ste napravili s slovenščino v cerkvah?“ pravzaprav ne bi bilo treba kaj dodajati. Ker pa je pred nedavnim sinodal dr. Valentin Inzko v imenu koroških Slovencev pred sinodo „ponižno prosil odpustčenja“ za krivice, ki da smo jih bili koroški Slovenci v preteklosti prizadejali koroškim Nemcem(!), je le treba ugotoviti, da je tako ravnanje stvarno neutemeljeno, dvolično in oportunistično. Znano je, da je sedanji sinodal dr. Inzko leta 1966 kot predsednik Narodnega sveta izdal posebno brošuro „Für den Religionsunterricht in der Muttersprache“, v kateri toži, da „so se doslej vsi poskusi koroških Slovencev, doseči glede verouka pri škofijskem ordinariatu v Celovcu ureditev na podlagi materinščine, razbihi na zadržanju ordinariata“. Tozadevno se do danes nič ni spremenilo, razen da se je dr. Inzko zdaj v imenu slovenskih vernikov oproščal — morda zato, ker Slovenci še živimo.

Takih izjav koroški Slovenci ne moremo sprejeti, kakor ne moremo vzeti na znanje, da nismo jugoslovanska manjšina, kot je isti dr. Inzko povedal dne 14. novembra v televizijski oddaji „mestni pogovori“ v Celovcu.

Slovenska in hrvaška manjšina v

Avstriji sta tako avstrijski kot jugoslovanski manjšini: avstrijski po državi, v kateri živita, jugoslovanski po matičnih narodih, ki živita v Sloveniji oziroma Hrvaški, ki sta obe sestavni republiki Socialistične federativne republike Jugoslavije. Isto je z južnimi Tirolci, ki niso le italijanska, marveč hkrati tudi avstrijska manjšina. Slepomišenje in barvanje ljudi v tem primeru ni le zgrešeno, temveč neznačajno. Če koroški Slovenci ne bi bili slovenska in s tem tudi jugoslovanska manjšina, bi naši nasprotniki že zdavnaj pomeli z nami. Če sme biti južni Tirolec pripadnik avstrijske manjšine, ne da bi se mu to očitalo, potem sme biti tudi koroški Slovenec pripadnik slovenske oziroma jugoslovanske manjšine. Tudi s „prastrahom“, ki „jugoslovansko“ vedno istoveti z „izdajstvom domovine“, bo treba temeljito pomesti.

-ik.

V minulih tednih smo že večkrat poročali o tem, da so zadnji dogodki na Koroškem globoko odjeknili v najširši slovenski javnosti. O tem pričajo predvsem odločne besede in koraki raznih političnih forumov, prav tako tudi neštet protestna pisma, ki jih pošiljajo družbene organizacije, delovni kolektivi in druge skupnosti, ne nazadnje pa tudi odmevi, ki jih imajo ti dogodki med mladino v Sloveniji, ki bolj kot kdajkoli prej posveča svoje zanimanje vprašanjem koroških in sploh zamejskih Slovencev.

O takem zanimanju poroča tudi naš rojak Marjan Tratar, ki kot vzgojitelj deluje v Novem mestu. Piše, da v šolskih aktivih, v dijaških domovih in podobnih ustanovah redno in z resnično prizadetostjo spremlja dogodek na Koroškem. Med drugim vzgaja Marjan Tratar tudi gojence kmetijske šole na Grmu (katero so obiskovali tudi mnogi koroški kmečki sinovi), ki preko našega lista zagotavljajo naši mladini: **Mi smo z vami, koroška mladina!**

„To, kar se dogaja zdaj na Koroškem, je za nas nerazumljivo,“ pravijo gojenci v svojem pismu. „Vznejevoljeni in hkrati žalostni smo, ko vidimo, da v Avstriji še vedno delujejo tisti, ki so za časa Hitlerja trpinčili vaše starše in streljali zavedne Slovence.“ Na svojem sestanku so gojenci sklenili, da tem potem zagotovijo koroški slovenski mladini, da čutijo z njo. Od Avstrije pa odločno zahtevajo, da izpolni 7. člen državne pogodbe in da zatre tudi nacizem.

Mladi kmetijci na Grmu pozivajo vso napredno mladino, da pomaga koroški slovenski mladini in sploh koroškim Slovincem v njihovem pravičnem boju. Svoje pismo zaključujejo z borbenim pozdravom „Smrt nacizmu!“

Paneuropa, wo bist du...

Menschen mit großem Verantwortungsbewusstsein, hohen geistigen Fähigkeiten und weltweitem Blick bemühen sich um die Schaffung eines Paneuropa. Sie begründen dies mit überzeugenden politischen und wirtschaftlichen Argumenten. Die Sprachunterschiede und die Grenzen sollen und dürfen für dieses große Werk nur eine sekundäre Rolle spielen. Zweifellos ein erhabenes und großes Vorhaben.

Es gibt viele Staaten, in denen Minderheiten und Völker verschiedener Nationalität leben und auch verschiedene Sprachen sprechen. Erfreulicherweise spürt man dort nichts vom lärmenden Geplänkel, wie es bei uns in Kärnten seit einiger Zeit von nationalen „Weltbürgern“ in beschämender Weise inszeniert wird. Sorgen haben diese Leute! Wegen zweisprachigen Tafeln verlieren sie ihr Gesicht und verleiten die Jugend zum Brüllen, Johlen, Schimpfen, Pfeifen und — was normalerweise unter das Strafrecht fällt oder fallen müsste — zur Beschädigung oder Entfernung staatlichen Eigentums. Und alles spielt sich ab, ohne daß die Verantwortlichen des Staates einschreiten.

O Menschheit, wo steuerst du hin? Ich saß neulich mit einigen Herren in einem Gastzimmer. Die Wirtin gesellte sich zu uns und fing über Krei-

sky, über die Slowenen und die zweisprachigen Tafeln zu schimpfen an. Ob das eine Reklame für dieses Gastlokal ist? Ich gehe jedenfalls nicht mehr hin.

In einem Geschäft war ich zufällig wieder Zeuge, als der Inhaber ein Telefonat in slowenischer Sprache führte. „Na, wird schon wieder regnen“, fing eine neben mir stehende Dame zu keifen an. Ich sagte ihr: „Arm sind jene, die über ihre Heimatstadt nicht hinaus sehen,“ und entfernte mich.

Und die anlässlich der großen Vertrauensmännerkonferenz über den Bundeskanzler, den Landeshauptmann und die Slowenen gemachten abfälligen Worte sind für die Kärntner kein Ruhmesblatt. Der Sicherheit wegen wäre es für die vielen Sicherheitsorgane klüger gewesen, wenn sie das Gelände abgesichert hätten, statt sich unter die Konferenzteilnehmer zu mengen.

Beschämend war das Verlassen des Kammergebäudes durch den Seitenausgang. Von wem und warum das so verfügt wurde? Jedenfalls war es — das ist meine Meinung — nicht in Ordnung. Wie alle Menschen (auch die staatlichen Organe und politischen Funktionäre) Fehler im Leben begehen, so hat in einem Rechtsstaat auch jede Toleranz ihre Grenze. Es ist keine Ruhmestadt, wenn an die

zweitausend Menschen vor einigen hundert verhetzten Schreibern kapitulieren und durch einen Seitenausgang dirigiert werden, den es waren doch genügend Hüter des Gesetzes da.

Wir wollen uns doch — möchte ich meinen — vertragen und verstehen. Gemeinsam aber müssen wir jene verurteilen und zur Verantwortung ziehen, die zu schreienden Demonstrationen und Beschädigung staatlichen Eigentums aufrufen, selbst aber im Hintergrund ihr unverantwortliches Süsschen kochen und sich ins Fäustchen lachen. Mit Schreien, Johlen, Pfeifen und Schimpfen über Regierungsmitglieder wird unsere Reife für ein Paneuropa nicht bekundet und den Minderheiten in anderen Staaten (auch in Österreich) ein schlechter Dienst erwiesen.

Wir werden uns der Unruhestifter bald schämen müssen. Kleingeist entzweit die Völker, kann unserer Wirtschaft Schaden zufügen und letzten Endes zu unliebsamen Auseinandersetzungen führen, die jeder verantwortungsbewusste Staatsbürger vermeiden wissen möchte. Denken wir doch an die Vergangenheit! Mit Schreien und Demonstrationen hat es begonnen. Mit blutigen Diktaturen, Massenhinrichtungen, Unrecht, Aussiedlungen, Leid und Elend hat es geendet.

Valentin Just, Klagenfurt

Rekviziti in kulise

KOROŠKIH ŠOVINISTOV

Koroška je že spet — ali še vedno — dežela, v kateri se v manjšinskih vprašanjih uveljavlja hotenje Heimatdiensta. Organizacija, ki bi morala biti po določilih 7. člena državne pogodbe že davno prepovedana, igra v manjšinskih vprašanjih vlogo nekeakšne ilegalne vlade.

Tudi predvojni Heimatdienst, zbirališče tedanjih ilegalnih nacistov, je imel vlogo ilegalne vlade, dokler ni leta 1938 postala kolovodja te organizacije — vojni zločinec Maier-Kaibitsch in von Pawlowsky — tudi uradna predstavnik nacistične koroške vlade. Kako si je Maier-Kaibitsch predstavljal in tudi začel uresničevati manjšinsko vprašanje, ni treba ponavljati.

Bili pa so ti ljudje vedno „zvesti“ Korošci, tudi tedaj, ko so rušili meje Koroške tako na severu kakor na jugu. Po mentaliteti velikovoške Gienalla so zasluzili, da se jim postavi spomenik. K tej mentaliteti pa spada tudi zloraba koroških barv in koroške himne: vse akcije proti slovenski narodni skupnosti in njenim pravicam so se v preteklosti in v letošnji jeseni odvijale ob zlorabi teh barv in te himne; koroške barve in koroška himna so postale rekvizit koroških šovinistov pri njihovih protizakonitih dejanjih. S koroškimi barvami je opremljen proti Slovincem naperjen letak „Kärntner Volksbegehren“; novembrska TV-diskusija o manjšini, ki jo je pravilno kot nesmiselno ocenil edinole deželni poslanec Guttenbrunner, se je kakor v ekstazi končala s koroško himno.

Ce so koroške barve in koroška himna res samo še kulisa pri zatiranju koroških Slovencev in pri zanikanju njihovih pravic, potem je skrajni čas, da pristojni čimtelji to zlorabo ne samo spoznajo, temveč iz nje tudi izvajajo potrebne konsekvence.

M. L.

Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone

mu razum ni dorasel, samo instinkt pa proti razumu premalo zaleže.“

Če je dobil Lavro v roke VOS, ki nima neumnih ljudi, je ta kombinacija možna. Ob tej slutnji nevarnosti — morda je bila samo privid med napetim pričakovanjem napada — je utonil v nemiren sen.

Spal je le nekaj ur. V prvem svitu ga je predramil dolg rafal, ki mu je sledilo nekaj pokov ročnih granat na obrobju grape. Vstal je in si pomel oči. Teichnerja že ni bilo nikjer. Med krošnjami visokega bukovega drevja se je še plazil mrak, tik nad njim pa je gozd že blede. Trave so bile mokre od rose in po grmovju so se spreletavale plice. Poklical je vojaka in si dal zlitli v roke čutarico hladne vode, da si je osvežil obraz.

Komaj se je spravil v red, ko je dežurni pripeljal oficirja, ki se mu je predstavil za poročnika Hartwicka. Kot vojak je bil nekoliko podoben Teichnerju, le da je njegov obraz razodeval neko nerazumljivo trdoto, ki stotniku ni bila najbolj všeč. Ko sta drug drugemu predložila položaj, je Hartwick kar zagorel ob misli, da bi napadli partizanske štabne enote na Kojci. Tudi Teichner je bil za to kombinirano akcijo. Za vodiča skupine, ki bi izvedla napad na Kojco, so izbrali partizanskega dezerterja. Stotnik se ni udeležil napada. Iz redkega gozda je opazoval kolone obeh skupin, ki so se vzpenjale na nevarne strmine.

Sonce je presvetilo nežno zelenje gozda, in siva bukovna debla, pomešana z redkim smrečjem, so se spremenila v igriv mozaik. Stotnik se je sprehajal z očmi po tej prelesti; pričakoval je poročila Wertherjevega voda, ki se je pomikal za divizijo.

Jutranjo tišino je pretrgalo močno pokanje brzostrelk in bomb. Gonja, ki se je bila pričela pod vrhom, se je zgrinjala na sedlo, kmalu zatem pa je pokanje povsem zamrlo.

„Razpršili smo gade in štiri ujeli,“ se je hvalil poročnik Hartwick, h kateremu je Teichner, ki je bil napadel prvi, prignat razbegle štabovce.

Stotnik Kniecke si je ogledal ujetnike, ki so plašno gledali vanj. Zaslžali so jih in zvedeli, da je eden kuhar. Ko ga je Kniecke zagledal z velikim luncem na hrbtu, se je zakrohotal:

„Kaj pa ti, ali misliš, da boš sedaj kahal nam?“ Hartwick si je popravil avtomat in se zarežal: „Ta bo kahal angelom v nebesih.“ Dva sta pripadala enoti za zvezo, eden pa pratežu. „Kaj boste z ujetniki?“ „Peljal jih bom majorju Wolfu. Naročil mi je, naj brezpogojno poskrbim za izvor novih podatkov.“ Stotnik se je ozrl k Teichnerju: „Potem mi damo še našega, da bo imel popolnejšo zbirko. Hvaležen vam bo.“ „Seveda, gospod stotnik.“ Pomignil je podoficirju in pripeljali so dezerterja. „Veste, skoraj vsak drugi, ki ga ujamemo, pravi, da je ubežnik. Tudi če pravi, da se bo priključil belim, jo po-briše nazaj v hosto.“

Vseh pet ujetnikov so privezali k drevesom. Nato so se spravili na kavo, konzerve in kruh. Kurir poročnika Hartwicka pa je na njegovo povelje privlekel iz nahrbtnika svinjsko gnjat in steklenico žganja, ki naj bi zbližali nove znanice. Takšne priboljške so dobili pri tistih, ki so jih pobili kot talce.

Medtem je prišel pasji dreser Werther. Z žarečim obrazom je poročal, da so staknili obe težki havbici in so prve divizijske straže na obronkih Porezna.

Odpravili so se k topovoma, ki ju je izvidniški vod že odkopal.

„Kaj hočemo s tema ropotuljama brez zapiracev, ko nimamo konj, da bi ju odvezli, in ne eksploziva, da bi ju razstrelili?“

„Ne bojte se. Moji se bodo pod noč vrnili v grapo, tam je ostalo dovolj eksploziva,“ je obljubil Hartwick.

Pustili so topova in odšli na greben, kjer se je z roba skal odpiral razgled na Porezen. Na vrhu odsekanega stožca so uzrli med travo in kamenjem obrise italijanskih utrd z bodečo žico; od časa do časa so videli tudi ljudi, ki so se premikali med bunkerji.

„Ali jih boste napadli, gospod stotnik?“ je vprašal Hartwick.

„Saj nisem nor.“

„Jaz tudi ne.“

„Niti koraka ne napravim več, kot ukazuje povelje. Rajon Kojca je moja zadnja točka po osvoboditvi grape ter vzpostavitvi slikov z vami. Poznam to goro. Ves vrh je prevoljen in strmine so obdane z žico. To je krasen cilj za naše letalstvo, slab pa za osvajanje s pehoto. Pa kaj, ko smo že tako na psu, da kaj redko vidimo letalo v zraku. Naj gre banda k hudiču! Prav nič ne bom silil za njo, saj bo v kratkem prišla sama. Že leto dni se vrtimo drug okrog drugega kakor pes in mačka. V tem rajonu bom ostal do večera, jutri pa se vrnemo v postojanko, saj nam že pohajata hrana in strelivo.“

Vračali so se h kuhinji. Med potjo se je Hartwick razvnel ob pripovedovanju, kako sta z Wolfom bežala z Jelovice. Stotnik pa je povedal, kako je ranjenega izvlekel iz Soteske.

Potem se je poročnik Hartwick poslovil od stotnika in s svojim spremstvom odpeljal ujetnike proti grapi. Peljal pa jih je samo uro daleč. Vso pot je hodil za njimi in jih ogledoval z vseh strani. V njem se je prebujala krvoločnost. Kaj bo napravil z njimi, je vedel že takrat, ko jih je ujel. Uka-

Čepica – nevidnica

Luka Kimel... je pisalo v razrednici 2. a razreda. Luka Kimel, leva vrsta ob steni, tretja klop desno (od zadaj). Luka Kimel, ki so ga prijatelji in indijanski soborci klicali kar Lu-ki. Poklic, ki si ga je prostovoljno izbral za bodočnost, je bil: čarovnik in indijanski poglavar.

Čarovnik! Takole je s to rečjo: Lu-kija na svetu najbolj zanima sedem reči. Čarovnije, grozljive skrivnosti, skriti zakladi, cokle, kamor zlate gosi skrivajo svoja zlata jajca, skrivni podzemski rovi, tajne listine, ki jih nihče ne zna prebrati, in predmeti, ki sami od sebe letajo po zraku (na primer mize, stoli, klavirji in trobente). Odkar Lu-ki že za silo bere, je tem rečem neprestano na sledi. Prebere vse, kar mu pride pod roke, najrajši pa knjige s porumelimi listi in obledelimi črkami. Skrivnostne knjige so namreč zmerom takšne. Že res, da ne bere tako hitro kot kakšen profesor ali advokat, ampak takole počasi, s prstom pod vrsto, besedo za besedo, premaga Lu-ki vsakršno besedilo.

Indijanski poglavar! Indijanski poglavar bo Lu-ki zato, ker hoče biti neznansko pogumen. Ker hoče vsem v vasi pokazati, k d o je tu najmočnejši, ha, kadar takole dirja med hišami na svojem neukrotljivem mustangu in mu slavnostna perjanica vihra v vetru!

No, in tale naš Lu-ki je doživel zgodbo s čepico-nevidnico.

V predalu je našel knjigo pravljic. V eni od zgodb je požrešni krokodil ukradel iz srebrnega gradu kraljično in jo s silo odvedel k svoji reki. Tam je lepoto pital z izbranimi jedmi in sladkarijami, ker jo je za svoj štiridesetintrideseti rojstni dan nameraval pojesti v čokoladni kremi. Toda zgodilo se je drugače. Mimo je prihajal hrabri kraljevič in sklenil rešiti prelepo kraljično. Toda žal je bil prešibak in imel je premajhen meč, da bi se lahko uspešno zoperstavil požrešnemu krokodilu. Tedaj pa je kraljevič zapazil gozdnega škrate, ki se mu je brada zapletla v robidovje. Osvobodil ga je in škrat mu je v zahvalo podaril svojo čepico-nevidnico. In potem je šlo vse gladko kot po loju. Mladi kraljevič je ubil požrešnega krokodila, osvobodil kraljično in odjezdil z njo domov na grad, in živela sta srečno in tako naprej.

Lu-kiju se je zdela zgodba precej trapasta in otročja. Kakašna grozovita indijanska zgodba bi bila že vse kaj drugega. Toda čepica-nevidnica mu ni in ni šla več iz glave. Nemirno se je potikal po hiši, pretaknil vse predale in spodnje zmerom čisto do konca potegnil iz omare (saj veste, najbolj verjetno je, da prav v skritih kotičkih spodnjih predalov že stoletja ležijo razne skrivnostne reči). Kljub temu, da ga je bilo neznansko strah, je šel celo v klet

in pogledal za zaboj s krompirjem. Potlej je splezal še na podstrešje — in tedaj se je zgodilo!

Luka Kimel je našel tajinstveno pokrivalo. Ko ga je vzel v roke, je pri priči začutil po hrbtu nenavaden srh, tananko tako, kot da postaja neviden. Pokrivalo je imelo dve luk-

Lev in lisice

Lev je pravkar pojasnil kravi, kozi in ovci, da je jelen, ki so ga skupaj ubili, samo njegov, ko so se na sceno priplazile tri majhne lisice.

„Jaz bom vzela tretjino jelena za kazeno,“ mu je rekla prva lisica, „ker nimaš lovškega dovoljenja.“

„Jaz bom vzela drugo tretjino jelena za tvojo vdovo, zakaj to ji gre po zakonu,“ je rekla druga lisica.

„Toda jaz nimam nobene vdove,“ se je razburil lev.

„Ne bodi malenkosten,“ mu je rekla tretja lisica in vzela še tretjo tretjino.

„To bomo prihranili za nerodovitno leto,“ mu je pojasnila.

„Toda počakajte! Jaz sem kralj vseh živali,“ je zarjval lev.

„A, tako, potem ne potrebuješ jelenovih rogov, saj imaš že krono na glavi,“ so mu rekle lisice in odnesle celega jelena z rogovjem vred.

Sraka je s svojim še golokrilim mladičkom domovala v kuštravi krošnji divjega kostanja. Imela je posebno veselje krasiti svoje gnezdece s svetlečimi predmeti. Nanosila je vanj nekaj žebeljkov, košček razbitega ogledala in še nekaj drobnih kovinskih predmetov. V bližini, samo nekaj ptičjih zamahljajev od korenin tega grevesa, je prebival krt. Bil je neutrujen delavec. Neprestano je rahljal zemljo in kopal hodnike.

Nekega dne, ko je sraka pregrinjala ležišče z blestecim papirjem od čokolade, je pogledala na gibajočo krtino in pomislila: „Aha, bofer krt rahlja zemljo, spet bo kaj najti za v kljun.“

Frrrr... in že je brskala po krtini.

Nenavadni rudar je poškilil z enim očesom iz rova, zagledal srako, jo pobaral:

„Hej, sosed, boš našla kaj ocirkov?“ in še enkrat s hrbtom dvignil rahlo prst. Potem jo je povabil: „No le vstopi, boš videla, kako prostoren hodnik sem izkopal in kako lepo je videti raznovrstne koreninice, ki vise od stopa; žuželk pa da ne govorim, vseh vrst in toliko, da jih ne prešteješ.“

Sraka se je kar zgrozila ob krtovem povabilu: „Hvala, to ni mogoče. V tvojem podzemlju bi umrla, ker je vse črno, pretem-

nji in modrikasto pero, kakršno uporabljajo podzemni škrtati za čiščenje svojih pipic, za ščegetanje po nosu in za sajenje travnih bilk. Zato naj se nikoli več noben pes ne spremeni v deževnika, če ni bila to prava pravcata čepica-nevidnica!

Luka Kimel je sklenil, da bo takoj naslednji dan vsem v vasi pokazal, s kom imajo opravka. Najprej bo v redovalnici zradiral vse svoje enojke. Potlej si bo z učiteljevo pisavo... ne rajši kar z ravnateljevo... napisal same mastne petke in... in... skratka, ure in ure bi vam lahko pripovedoval, kaj vse je imel Luka Kimel v načrtu s svojo čepico-nevidnico. Seveda jo bo tudi kdaj kasneje s pridom uporabljal, saj sodi takšno pokrivalo v osnovne potrebe vsakega poštenega čarovnika.

Za začetek je Luka Kimel krenil skozi zadnja vrata na dvorišče, odtoč skozi glavni vhod na cesto pa na levo proti železniški postaji. Na glavi je imel čepico-nevidnico.

Najprej mu je prišlo nasproti velikansko ščene — prišlo še bliže — šlo mimo, in se ni ozrlo. Dokaz, da je Lu-ki res neviden. Potlej mu je prišel naproti poštar, gospod Timel. Šel je mimo Lu-kija in ga sploh ni pozdravil. Zdaj je bilo dokončno dokazano: Luka Kimel ima na glavi čepico-nevidnico!

Zmagoslovno jo je ubral proti železniški postaji, naravnost k zelenjadni trgovini gospoda Hanuska. S sinom trgovca Hanuska, Bimom Hanuskom, je imel Lu-ki namreč prastar obračun. Bim je bil njegov smrtni sovražnik. Prvič zato, ker je bil močnejši, drugič zato, ker je bil zaenkrat še on indijanski poglavar, in tretjič zato, ker je Lu-kija zmerom klical opica. Zdajle bo Bim slednjič le izkusil, s kom ima opravka!

Na izložbeni šipi zelenjadne trgovine je pisalo:

slaniki
kislo zelje
grah
pomaranče
ugodne cene!

Z enim samim zamahom je Luka Kimel z rokavom zbrisal šipo in napisal nanjo z rumeno voščeno kredjo: BIM JE NAJVEČJA REVA NA SVETU!

Za Indijanca je to žalitev na življenje in smrt, žalitev, ki jo spere samo mučilni kol.

Tedaj so se odprla vrata in iz trgovine je prišel Bim.

Široko razkoračen je Lu-ki neustrašeno stal pred izložbo. Morda se mu bo celo posrečilo, da bo Bimu takole neviden še kakšno krepko primazal okoli ušes.

Bim je pogledal na šipo, počasi bral in postal čisto rdeč. Potlej je pogledal v smer, kjer je stal Luka Kimel (in bil neviden), in zatulil kot sovražni Sioux:

„Opica, si ti tole nakracal na šipo?“

Lu-kiju srce še nikoli ni tako glasno padlo v hlače. Dirjal je na življenje in smrt, Bim pa za njim. Pri železniški postaji je Hanusek mlajši opustil zasledovanje in zavpil:

„Le čakaj, opica, jutri po šoli! Zdrobil te bom v sončni prah!“

Tako je Luka Kimel za vse večne čase opravil s čepicami-nevidnicami. Če pa se ne moreš zanesti nanje!

Ni vse zlo, kar se ne sveti

no in tesno. Ko bi ti videl moj dom! Ves svetel je in bleščeč. Pojdem, nahraniti moram malega.“

Nekoč, ko je odletela mati sraka po opravkih, se je mali golokrilec junačil in poskusil posnemati mater v letenju. Vzpel se je na rob razglednega stolpa in kljunček ga je potegnil v globino. Padel je k sreči na šop mehke trave.

Tod okoli se je potikala mačka in nebogljeni ptiček bi bil zagotovo njena žrtev, da ni naš dobri znanec krt to pravočasno opazil. Vzel je mladiča v svoje varstvo.

Zaslišalo se je nato obupno

vreščanje srake, ki je kot pono-rela obletaval drevo; iskala je izgubljenčka, a videla je le mačko, ki se je oddaljevala.

Krt je pograbil veliko bilko in mahaje z njo opozarjal nase. Sraka se je bolj mrtva kot živa sesedla pred krtino.

„Pri meni je tvoj krilavec, živ in zdrav,“ je krt dopovedoval sraki in opisal dogodek.

Neizmerno srečna je sraka s perutjo objela mladiča in se krtu zahvaljevala. Tudi krt je bil neizmerno srečen, že zato, ker je storil veliko dobro delo.

Ob slovesu je sraki dejal: „Kakor vidiš, draga sosed, ni vse zlo, kar se ne sveti!“

Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — T

zal je, naj ujetnike zapeljejo s poti v kotanjo, poraslo z visokim gozdom, jih privežejo k drevesom in jim zamašijo usta. Šibka točka njegove okrutnosti, ki je dosegla neslutene meje v velikem taborišču za ruske ujetnike, je bila, da ni prenašal človeških krikov. Kadar jih je zaslišal, ga je popadel živalski bes.

Hartwick je bil blazno željan krvi. Ta skrivnostna tekočina mu je vzbujala občutek počasne vznemirjenosti in ugodja. Dorasel je v velikem industrijskem mestu ob severnem morju. Stanoval je v bližini klavnice, kjer se je sprijateljil z mesarjevim sinom. Otroka sta namesto k igram na ulico zahajala v klavnico in sprva strahoma gledala, kako pobijajo živali in jim puščajo kri. Ščasoma pa sta se začela zabavati. Z užitekoma sta gledala, kako mogočnemu biku nastavijo pištolo na čelno kost, kako zdrkne na kolena in mu dolg, oster nož odpira žile... potem se ulije kri po cementnih tleh in teče kot studenec v korito, temna, skrivnostna in penasta. „Pomočiti roko v kri, naučiti se te razdražljive barve.“ — to je bila želja doraščajočega mladeniča, ki so ga zavoljo njegovih izrazito uničevalnih nagonov radi sprejeli v vojaško akademijo; tam se je pred vsemi odlikoval z discipliniranostjo in pogumom.

Na vzhodni fronti je zadostil svojim željam po grozljivih prizorih. V ognju požganih mest in vasi se je kalila njegova krutost. Sli po krvi pa je dajal duška kot specializirani zasliševalec ujetnikov.

Razkoračil se je pred ujetniki in jim prek tolmača dejal:

„Prekleti nori psi, morda ste celo verjeli, da vas bom vlačil na kakšno poveljstvo! Tu vas bom pobil kakor bike. Res škoda, da nimam časa, da bi se bolj pozabaval z vami.“

Stopil je k prvemu in strmel nekaj časa v blede obraz in od groze izbuljene oči. Potem je vzel tolmaču bajonet

in si v sončnih žarkih ogledal lesketajočo se ostrino. S krepkim zamahom je zabodel prvega najprej v vrat, nato pa še v prsi. Kri je brizgnila in se razlila po razpeti srjaci.

„Gospod oficir,“ se je oglasil dezertir. „V žepu imam listek vašega poveljstva, da so vsi, ki pobegnejo, pomiloščeni.“

Hartwick se je zasmejal in pokazal svoje močne, bele zobe:

„Človek, ti si nor. Mar nisi pomislil, komu lahko padeš v roke? V moji enoti ni ujetnikov!“

Potem ko je vsakega dvakrat zabodel z bajonetom, jih je spehal na mahovnata tla. Iz za pasu je potegnil pištolo, se sklonil in pritisnil... v blede čela nesrečnikov so švigali strelji. Obraz se je preplegle krvave štrne. Hartwick je obstal in zamišljeno opazoval svetlo rdečo tekočino — zdelo se mu je, da obliva svet — ki jo je pila suha zemlja kakor žejna žival.

Nekaj dni po bojih na Jelovici je dejal majorju Wolfu: „Mi, frontni ljudje, ljudje dejanj, bomo tem zalednim podganam, politikantom, trgovčičem, uradnikom, ideologom in učiteljem odprli pot v svet. Mi širimo življenjski prostor veliki Nemčiji. Le zastran lepšega nas slavijo in kitijo z medaljami, v srcu pa se nas boje in nas prezirajo, ker smo ljudje novega kova. Toda če po zmagi ne bomo dobili teka, kar nam gre, si bomo vzeli sami!“

Če nekaj časa ni nikogar ubil, ga je peklila neznosna krivda — počutil se je kot parazit. „Izšolali so nas zato, da utiramo pot, ne da polegamo in čakamo,“ je večkrat govoril svojim ljudem, ki so se ga bali in so mu bili vdani bolj iz strahu kot iz spoštovanja.

„Sedaj pojdemo! Dovolj smo pretrpeli in imeli žrtev te dni. To naj bo drugim v svarilo. Mislim, da sem odbral kraj, kjer jih bodo prav gotovo našli. Ali ne, moj dragi prijatelj?“

je lopnil tolmača, banatskega Nemca, po plečih. Odšli so proli grapi.

Pred njimi se je kopala dolina v prelestni luči poletnega sonca, tiha in mirna. Na strmih njivah je valovilo žito, med zelenjem so se belile domačije.

Kot bi bilo življenje izumrlo čez noč — nikjer človeka na polju in ne okoli hiš... Svet je bil prazen in nem, kakršnega si je želel poročnik Hartwick.

22

Dule in Blisk sta sedela v strojničnem gnezdu na robu prepadnega skalovja, se naslanjala na šope resastih trav in se razgledovala po razrvanem hribovju. Onkraj Soče, ki se je prebijala izpod triglavskih strmin v ravnino, se je lesketalo morje. Sonce se je vzpenjalo v jasnino. Pokrajina je sijala v opojnih poletnih barvah; iz zemlje je žehlala slaba življenja.

Z daljnogledom sta opazovala vznožje gore in obrobje grape, kjer so se pojavljale kolone, in ugibala, kaj bo ukrenil sovražnik. Prav gotovo mu ne bo padlo na um, da je partizanska glavčina pri umiku tako naglo obstala. Izjemoma so se zgnegli na tako ozkem prostoru v vozlišču obrambnega pasu na golem, skalnem vrhu, ki je štrlel kot kljun rušilca nad planoto Davčo. Nasproti mu je stal prav tako utrjen kopasti Blegoš.

Odkar so razkrinkali Hrasta in del Wolfove agenture v diviziji, sta se Dule in Blisk še bolj zbližala. Od Duleta, ki je bil rojen vojak in je imel poseben smisel za taktiko, se je Blisk učil vojaških veščin, sam pa ga je obveščal o novostih v podtalni vojni. Te vesti so Duleta vznemirjale, čeprav ga je mikala borba z nevidnim sovražnikom.

Se nadaljuje

O, Rosental, - O, Kärnten

„Priznam, da sem bil doslej pristaš ugotavljanja manjšine, toda kdor je v soboto slišal tuliti demonstrante, in kdor je videl njihove obraze, ta se je lahko prepričal, da je objektivno ugotavljanje manjšine na Koroškem več kot vprašljivo.“

Tako je zapisal dopisnik avstrijskega časnika Salzburger Nachrichten, ko je spremljal celovške demonstracije zoper kanclerja Kreiskega ob zborovanju socialističnih funkcionarjev iz Koroške. Kakor se čudno sliši, tako verjamem, da je prav ta čustvena impresija najbolj objektivni kazalec današnjih koroških razmer. Treba je videti te obraze, zdaj spačene ob silnem protislovenskem hajlanju, zdaj mile in raznežene ob domovinski pesmi, treba jih je videti in treba jih je slišati, pa je vse jasno.

Ko sem prejšnji mesec stal sredi gneče na trgu pred deželno hišo v Celovcu, sem prvokrat v življenju na lastne oči, čisto pred seboj in čisto zares videl, slišal, občutil tišjo, kar sem doslej poznal le s filmskega platna, kar se me nikoli ni prav dotaknilo, ker je bilo vendarle spredaj platno in okrog mene dvorana, iluzija torej.

Tukaj pa je bilo hripavo rjovenje iz zvočnikov in zaripli obrazi in tuljenje vsenaokrog čisto pristno; Nuernberg je stal povsod naokrog. Le da so namesto trakov s kljukastim križem nosili na rokavih trakove s koroško rdeče-belo-rumeno zastavo, da so namesto rjavih srajc nosili rjave in zelene obleke in gamsova peresa za klobuki, da so nosili neskončno število serijsko izdelanih, skrbno pripravljenih napisov z geslom NI SLOVENSKE KOROŠKE, da so podobne čačke nosili na prsih, povsod na obleki, po izložbah, po avtomobilih, po stenhah. Nora množica. Z neverjetno ideološko enotnostjo, s frapantno istočasno reakcijo na določena gesla. En duh, ena volja, eno telo.

Ko je tisti hripavi vreščec Feldner ali Einspieler, ali kdorkoli je že stal za mikrofonom, zarjovel kaj o južni nemški meji ali o šoli, ki ne sme biti slovenska, temveč nemška, se je vsa nevarna plebejska in provincialna folklor, ki se je zbrala na tem trgu, odzvala z neverjetnim krikom. Njihovo tuljenje je ob takih trenutkih prehajalo skoroda v falzet in kar je važno: trajalo je tudi po trideset sekund dolgo, dokler ni polihnilo in se čez čas spel vzpelo med nizke hiše spodnjekoroškega mesteca. Vrle gospice, vse v zelenem, vse debele in rdečelične, pa so ponosno hodile od enega do drugega, pripenjale krasne trobarvne trakove s protislovenskimi napisi in zanje pobirale deset šilingov. In v škatle od bonbonier je pridno žvenketalo — kateri domovini zvesti Korošec ne bi dal deset šilingov za južno mejo, za nem-

ško Koroško, za svojo domovino, za izgon Slovencev, za podiranje dvojezičnih tabel, za nemštvo?

Srečal sem nekaj Slovencev, ki so bili čisto pololčeni in ki so najbrž hvalili Boga, ker imajo isto barvo kože kot njihovi domovini zvesti sodeželani. Srečal pa sem tudi skupino študentov, ki se na trenutke ni mogla vzdržati hahljanja ob vsem domovinskem kiču, ki se je zgrnil na ta trg. Tukaj sem videl tudi svojevrsten slovenski protest sredi nore množice: neki slovenski študent je pridno jemal iz žepa sendviče in žvečil, žvečil ter tam zgoraj, iz svojih meher osemdeset, gledal na debele zelene gospe in gospode, ki so se fresli od veselja in navdušenja. To je počel tudi tedaj, ko je hripavi glas iz zvočnika zadržel in pozval vse domovini zveste Korošce, naj zapojejo njihovo prelepo himno O, Rosental.

Ob tem pozivu so se še trenutke predtem zaripli obrazi razlezli, roke so se sklenile pod trebuhi in vsenaokrog so se zaslišali mili glasovi, napolnili so Celovec in srca zvestih Korošcev s svojo brezmadežno poštenostjo. Kdor bi jih videl v tem trenutku, ne bi mogel verjeti, da so

še trenutek pred tem besno tulili, (da, tulili, kajti skandiranje je že višja oblika demonstracije, to pa je bil en sam grozljiv aaaaaaaa) zavoljo tega, ker so na svetu še neki ljudje, ki ravno tako pojejo pesmi o Rosentalu, le da mu pravijo Rož in to je vsa njihova protidomovinska in protiaustrijska napadalnost.

Potem so na poziv iz zvočnika zakričali svoj gromoglasni Heil, heil Kärnten in se lepo, demokratično, začeli razhajati.

Srečal sem jih spet v gostilni. Ne v katerikoli, ampak v tisti, ki ima nad vrati obešeno nemško, da, nemško zastavo. Zelene gospe in rjavi gospodje, s trakovi, gesli in gamsovimi bradami načičkani, so lepo sedli k mizam in si zadovoljno nazdravljali po dobrem delu, ki so ga opravili. Odžejali so si hripava grla, naročili velike zrezke, potem pa med obilnimi zalogami moljli besede nekakšne himne, ki so jo intonirali pod stropom nameščeni zvočniki: „... tam, kjer so s krvjo pisali naše meje...“ Takole, med žvečenjem, malo krvi in malo mej in malo domovine.

Ko so bili trebuhi polni, grla čista, pa so po vseh celovških gostilnah spet zadonele domoljubne pesmi. Ponekod vse do večera, do noči, ko se je za mnoge začel spet koroški nacionalni šport: mazanje tabel s slovenskimi napisi, trobljenje po cestah, po možnosli pa še mimogrede ciljanje v kakšno slovensko okno in pretepanje kakšnega slovenskega veterinarja.

Drago Jančar
Sedem dni, Maribor

DER KÄRNTNER SLOWENE

Ein zurückgebliebener Fisch,
Wo die Flut verwascht und
abgezogen ist.

Nur wenig Wasser mehr.
Bald ausgeflockt, erstickt,
Mit dem Rücken zur Wand
der Karawanken:
So steht er da.

(1970)

Michael Gutfenbrunner

Die Urangst des Heimatdienstes bei Ortstafeln

STADTGESPRÄCHE:

Die dreieinhalb Stunden dauernde harte Auseinandersetzung der Klagenfurter Stadtgespräche von Dienstag nacht führte der österreichischen Öffentlichkeit mit aller Deutlichkeit vor Augen, daß sich die slowenische Minderheit vom Kärntner Heimatdienst und den deutschnationalen Spezies des Österreichers ebendort nichts zu erwarten hat. Zwei Dinge gaben dieser Diskussion ihren besonderen Charakter: die Verdrehung, in Kärnten sei das friedliche Zusammenleben erst durch das Ortstafelgesetz gestört worden, und die Mobilisierung jener „Urangst“, die deutschnationale Kreise so sorgfältig hegen und pflegen, um sie nun den Slowenen einjagen zu können. Solche „Urangste“ gehören zu den geistigen Requisiten aller Nationalen, sie sind als Rechtfertigung für Brutalität gegenüber einer Minderheit um so bequemer, als sie sich einer rationalen Argumentation weitgehend entziehen. Gewiß, mit Schrecken denken die Kärntner an die Zeiten nach dem Ersten und nach dem Zweiten Weltkrieg zurück. Aber das tun beispielsweise auch die Burgenländer und die Niederösterreicher, und doch hat noch niemand von einer Urangst der deutschsprechenden Burgenländer gehört. Dort fehlt nämlich, was in Kärnten schon vor dem Ersten Weltkrieg da war: das starke deutschnationale Element, mit einem Schulverein „Südmark“ als Rückgrat. Es fehlt die Pflege der Angst.

Die Urangst vor zweisprachigen Ortstafeln ein halbes Jahrhundert später wird nicht glaubwürdiger, wenn sich herausstellt, daß es sie unmittelbar nach den Schreckenstagen nicht gegeben hat: In der Zeit nach dem Ersten Weltkrieg existierten zweisprachige Ortstafeln, und niemand hat sich daran gestoßen. Das betretene Schweigen der nationalen Diskutierer, als ein Redner eine solche Ortstafel hervorholte und ihnen vor die Nase hielt, war eines der stärksten Argumente für das Gesetz, das an diesem Abend vorgebracht wurde.

Das Schlimmste an dem Motiv Urangst aber ist,

daß es dem slowenischen Gegner gar keine Chance läßt. Die Slowenen können sich noch so oft als loyale Bürger der Republik Österreich bekennen und dies auch durch ihr Verhalten beweisen — ihnen werden immer die jugoslawischen Gebietsaspirationen von ehemals zur Last gelegt, sie müssen als Herd einer vermeintlichen Gefahr gehalten, die die Deutschnationalen brauchen, um Urangst haben zu können. Als ein Diskussionsredner darauf hinwies, daß die österreichische Grenze durch Staatsvertrag und bilaterale Verträge heute besser als je geschützt ist, ging darauf einfach niemand ein. Solange diese Urangst immer wieder nur beschworen wird wie bei den Stadtgesprächen, statt daß man versucht, sie abzubauen, so lange wird es in Kärnten keinen Frieden geben.

Das Recht auf Urangst behält sich der Heimatdienst vor. Daß zur Zeit der Zazihierrschaft die Slowenen ebenso Grund dazu hatten — gleich einige Diskussionsredner gaben sich als Verschleppte und Ausgesiedelte zu erkennen —, ficht einen Deutschnationalen nicht an. Die Urangst sensibler Heimatdienstler ist einseitig auf alles Slawische gerichtet, Nazigreuel hielten sie nicht für erwähnenswert. Es war der Bürgermeister von Eisenkappel, der rhetorisch die Frage stellte, wenn 1941 die Grenze verletzt — er erhielt keine Antwort. Und es war ein Slowene, der von der Schuld des Faschismus sprach, der die Völker aufeinanderhetzte.

Wo immer die Urangst herrscht, die der Heimatdienst als etwas Natürliches glaubhaft machen will, kann es nicht jenen Frieden gegeben haben, der in Kärnten durch das Ortstafelgesetz gestört worden sein soll, wie die ÖVP-Politiker, die an der Diskussion teilnahmen, behaupteten. Auch wer der Regierung partout den Vorwurf machen will, sie habe das Gesetz zu rasch beschlossen, kann doch nicht billigen, was in Kärnten von

Karantanska jesen 1972

Iz dneva v dan prihajajo do nas vznemirjenja vredne novice o vse bolj razširjajoči se nacionalistični nestrpnosti, ki se izživlja nad koroškimi Slovenci, a se hkrati usmerja zoper dobre odnose med sosednjima državama.

Povod temu dogajanju naj bi bila namestitve dvojezičnih krajevnih označitev glede na v juliju sprejeti zakon. Ta izvršilni zakon se po avstrijskih razlagah navezuje na določilo v avstrijski državni pogodbi. Rešitev temelji na popisu prebivalstva v 1961. letu in 20 % merilu, s katerim so predvideli tako imenovano znatno število; doživela je kritiko s strani koroških Slovencev kakor tudi načelne in druge znanstvene strokovne pomisleke z naše strani, mogoče je o njej govoriti samo kot o začetnem koraku.

Nedavno, takoj po namestitvi prvih dvojezičnih napisov (število ni preseglo še petdeset krajev), so začele manjše skupine bodisi premazivati bodisi odstranjevati te krajevne označitve in to ob navzočnosti žandarmerije, ki je do danes to dejavnost samo registrirala. To dejavnost je spodbujal del časopisja, opozicijske stranke jo bolj ali manj uporabljajo za mobilizacijo svojih strankarskih ciljev, medtem ko se postavljajo kot zunanji okvir in upravljaavec ter branilec domovine tako imenovani (domovinsko-patriotska obrambna društva), na čelu z združevalno organizacijo: Heimatdienstom. Deželo so preplavili tudi z letaki, z gesli, z grožnjami, z lažmi o ogroženosti, hkrati pa so znani že prvi primeri neposrednega terorja, katerega žrtve so posamezni koroški Slovenci.

Oblasti so ob tem dogajanju načelno prizanesljive, očitno je popustil celo smisel za spoštovanje zakonitosti, ki jo naši sosedje prav radi poudarjajo. Ne bi se spuščali v problem, v kako obilni meri je vse to v neposrednem nasprotju s celo vrsto določil v avstrijski državni pogodbi — in ne le s členom, ki določa varstva za narodne manjšine.

Koroški kotichek se ne izkazuje samo zaradi jeseni v rjavi barvi, temveč tudi zaradi ravnanj dela njegovih ljudi. Ideja o evropski vzajemnosti, ali zamisel o sodelovanju ljudstev med Alpami in Jadranom doživlja svojo nestrpno negacijo, ki je ni moč spregledati in to v odurni obliki že dolgo ter dobro zasnovane kesnoboje v koroški varianti.

Koroški Slovenci se obračajo na avstrijsko vlado in tudi že na zunanji svet, saj vprašanje ni le domača zadeva, ker gre vendar za mednarodna določila in jamstva pri nastanku druge avstrijske republike. Ta jamstva in določila je v celoti podprla in sprejela tudi SFRJ in tudi njej gre beseda, kadar pride do očitnih kršitev obveznosti. Že ob ratifikaciji pogodbe (10. 11. 1955) smo se zavedali težav, a hkrati izrazili zaupanje, da bo zblíževanje med narodi in sosednjima državama in spoštovanje pravic naših sonarodnjakov vendarle premagovalo vse, kar mu nasprotuje. Po sedemnajstih letih je ta čas pred nami hudo okrnjena podoba vsega, kar naj bi zagotavljalo osnovne človekove pravice naših sonarodnjakov. Torej nikakor ne gre le za pravdo ob nekaj dvojezičnih napisih.

Nekaj pa rjavo enoličje vendarle spreminja. Tudi znotraj avstrijske družbe ni malo ljudi, ki jim tovrstno ravnanje obuja spomine na preteklo mračno obdobje in ki se zavedajo, kam vodi politična igra ter praksa v svetu obsojane nestrpnosti do sočloveka, praksa, ki sodi že v območje socialne patologije.

Drago Drušković
Slovenija paralela, Ljubljana

deutschnationalen Rowdys angerichtet wurde. Es war bedrückend, von keinem ÖVP-Politiker eine ernsthafte, verpflichtende Distanzierung von den Vorfällen zu hören: In der Volkspartei hat die Opposition in Charakterlosigkeit umgeschlagen. Allen Ernstes behauptete etwa einer ihrer Journalisten, Kreisky habe Österreichs Ansehen in der Welt geschadet, also nicht die Naziaktionen! Kein Versuch von ihrer Seite, jene auch von den slowenischen Diskussionsteilnehmern aufgezeigte Spaltung der Bevölkerung in selbsternannte Heimat treue und einen Rest automatischer Heimatverräter zu überbrücken. Jeder einzelne Beitrag der Bachers und Deutschmanns verriet nichts anderes als den Versuch, aus der Situation parteipolitischen Kapital zu schlagen.

Mit der Tragödie verweben war das Satyrgastspiel Zilks in Klagenfurt. Im Übermaß routinierter Taktlosigkeit hat er wieder einmal bewiesen, daß er nicht fähig ist, brisantere Diskussionen zu leiten. Seine Versuche, im Quizmasterstil Friede zwischen verfehdeten Gruppen zu stiften, verhinderten nicht nur nicht, daß die Diskussion nach einem leidlichen Beginn in ein Strafgericht — wie es ein Diskussionsteilnehmer formuliert hat — ausartete. Sie führten noch dazu, das das Gespräch mit einer Peinlichkeit endete, die größer war, als jeder Beitrag auch des senilsten Heimatdienstlers. Zilk veranlaßte das Forum, sich am Schluß zum Kärntner Heimatlied zu erheben — die Landeshymne zwar, aber auch jenes Lied, das als Hintergrundmusik zu den Ortstafeldemontagen ertönte. Hingegen war er nicht imstande, einem jener Heimatdienstler, die von sich behaupten, sie seien für die Demokratie, für die Einhaltung des Staatsvertrages, für die Rechte der Minderheit, nicht gegen die Ortstafeln und voll bei Sinnen, zu entlocken, was sie dann zu ihren Aktionen bewog.

Günter Traxler
Arbeiter-Zeitung, Wien

Izbruh šovinizma na Koroškem...

(Nadaljevanje s 1. strani)

„V takem položaju nastajajo posebne obveznosti tudi za nas, za Jugoslavijo kot sopodpisnico avstrijske državne pogodbe. Izbruh neonacizma in šovinističnega terorja, ki je nastal ob izvajanju zakona o dvojezičnih napisih, močno zaskrbljuje našo, pa tudi vso svetovno demokratično javnost, da za našimi mejami vstajajo in se neovirano krepijo sile, ki jih predobro poznamo iz polpretekle zgodovine in zaradi katerih je Jugoslavija plačala enega največjih krvnih davkov v drugi svetovni vojni. Naša dolžnost je in bo, opozoriti svet na te pojave, v kolikor demokratične sile v Avstriji ne bodo same sposobne z njimi obračunati. To opozorilo in akcija ni le naša pravica, ampak naša dolžnost, ki jo bomo morali izpolniti tudi kot zavezniki tistih sil, ki so nacizem in fašizem že enkrat premagale. Grozeče naraščanje delovanja desničarskih reakcionarnih in konservativnih sil v Evropi in s tem spodbujanje terorizma, katerega žrtev je tudi Jugoslavija, ko ustaši prihajajo morit iz Avstrije v Jugoslavijo, bomo kot nekoč lahko zaježili le z enotnim in skupnim nastopom.“

Predsednik Hartman je dejal, da je Jugoslavija doslej podpirala mednarodne ambicije Avstrije in tudi izvolitev dr. Waldheima za generalnega sekretarja OZN — v prepričanju, da podpira demokratično in nevtrarno državo, ki je velikokrat izrazila skupno željo, da hoče biti tudi dobra sosed. Toda sedaj se zadeve razvijajo tako, da morajo koroški Slovenci po pomoč za zaščito v Jugoslavijo, je ugotovil govornik in poudaril, da bo pri tem pomembno tudi nadaljnje ravnanje slovenske manjšine v Avstriji, „ki bi morala v tem položaju dobro razmisliti, preden pristane na kakršne koli politične kombinacije ali provokacije, zlasti če v njih očitno sodeluje Heimatdienst ali njemu naklonjene sile, kot je bila zadnja TV oddaja v Celovcu“.

V tej zvezi je Jože Hartman omenil obisk delegacije koroških Slovencev pri predsedniku jugoslovanske vlade in dejal, da je to korak, ki naj bi skupne akcije še bolj utrdil. „Naša manjšina v tem boju spoznava zaveznike in zadnji dogodki v Avstriji so pokazali, da so ji zavezniki vsi jugoslovanski narodi, ki nedeljeno podpirajo njen boj za uresničitev njenih pravic — kar še posebej prizadeva tiste sovražne špekulante za mejami, ki bi radi zabijali klin v našo enotnost z izjavami, da stališča SR Slovenije uravnavajo nekakšni jastrebi, da pa golobi v federaciji kažejo več popustljivosti in razumevanja. Vendar ni treba posebej poudarjati, kako odločnim odgovorom naših ljudi tako v Sloveniji kot v vseh naših republikah smo bili priča v zadnjem času. Pa tudi zadnja nota jugoslovanske vlade odraža razpoloženje vseh naših ljudi, kar bi moralo biti tudi v prihodnje.“

Predsednik komisije za manjšinska vprašanja je kratko orisal tudi problematiko Slovencev v Italiji in na Madžarskem. Poročilo je sledila obširna razprava, v kateri je bilo zlasti ugotovljeno, da zadnji dogodki na Koroškem ne kažejo samo na danes, ampak tudi na včeraj in da so nadaljevanje germanizatorske usmeritve, ki se navdihuje v velikonemški doktrini, da je treba odstraniti Slovane na mejah. Vida Tomšič je dejala, da so zadnji koroški dogodki razgnili pravo naravo teh stvari, ter se zavzela za to, da bi dokumente o teh dogodkih strnili v knjigo in z njo seznanili vso jugoslovansko in tudi svetovno javnost. Član predsedstva SFRJ Mitja Ribičič pa je poudaril, da daje Titov govor v Skopju, v katerem je spregovoril tudi o problemu koroških Slovencev, stališče izredno dimenzijo. Dejal je, da sprejema SZDL Slovenije noto jugoslovanske vlade Avstriji kot izraz težej vsega prebivalstva Jugoslavije. Končno je naglasil, da se bo Jugoslavija poslužila internacionalizacije problema, če Avstrija ne bo ustrezno reagirala na njene zahteve. Sicer pa so — kakor je povedal — o problemu že obvestili šefa misij držav podpisnic avstrijske državne pogodbe in tudi za konferenco o evropski varnosti da je problem „že zrel“.

Ob koncu je tudi predsednik SZDL Janez Vipotnik ugotovil množičnost podpore vse jugoslovanske javnosti pravični stvari koroških Slovencev. Pri tem pa je poudaril, da politična akcija ne sme biti osredotočena samo na problem dvojezičnih napisov, marveč mora veljati vsej razsežnosti koroškega problema, ki izhaja iz neizpolnjevanja ne samo 7. člena državne pogodbe, ampak tudi ostalih členov, ki bi jih morali imeti neprestano pred očmi.

RADIO CELOVEC

Poročila: 5.00 — 6.30 — 8.00 — 10.00 — 13.00 17.00 — 19.00 — 20.00 — 22.00 — 23.00 — 24.00.

Dnevne oddaje: (razen ob sobotah, nedeljah in praznikih): 5.05 Ljudske viže — 5.30 Kmetijska oddaja — 5.33 Ljudske viže — 5.40 Jutranja opazovanja — 5.43 Pisane jutranje melodije — 6.00 Jutranja gimnastika — 6.35 Glasba in dobri nasveti — 6.45 Deželni razgled — 7.00 Glasbeni mozaik — 7.45 Lokalna poročila — 8.05 Godba na pihala — 8.15 Oddaja za ženo — 9.00 Za prijatelje stare glasbe — 10.05 Operetni koncert — 11.25 Oddaja za podelitelje — 11.45 Za avtomobiliste — 13.05 Deželni razgledi — 13.30 Glasba po kosilu — 13.45 Slovenska oddaja — 15.30 še vedno priljubljeno — 16.15 Ženska oddaja — 18.10 Odmev časa — 18.40 Šport — 18.45 Note in beležke — 18.55 Lahko nač otrokom — 19.03 Pregled sporeda — 19.05 Zabeležite si — 19.35 Melodija in ritem — 20.05 Deželna poročila — 22.10 Šport iz vsega sveta.

Sobota, 25. 11.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Jutranja melodija — 6.55 Glasbeni mozaik — 8.05 Družinski obzornik — 10.00 V žarišču — 10.45 Naša lepša domovina — 14.00 Zabavni koncert — 14.30 Koncertantna glasba na pihala — 15.30 Voščila — 18.00 Deželni razgledi — 18.35 Mala solistična parada —

19.05 Koračnice — 19.50 Note in beležke — 20.10 Zvečja Avstrija — 21.15 Sveti Križant — rimski patricij in koroški živinski patron — 22.20 Plesna glasba po naročilu.

Nedelja, 26. 11.: 6.10 Igra na orgle — 7.40 Veseli godci — 8.15 Kaj je novega? 10.30 Radijska pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.03 Za avtomobiliste — 13.45 iz domovine — 14.30 Voščila — 17.05 Ljudski koncert — 18.00 Koroški kulturni obzornik — 19.00 Nedeljski šport — 19.30 Deželni razgledi — 20.10 Avstrijska rallye — 21.15 Zadnja postaja Dunaj.

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 25. 11.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

Nedelja, 26. 11.: 7.10 Duhovni nagovor — Po vaši želji.

Ponedeljek, 27. 11.: 13.45 Informacije — Narodnozabavna glasba — Iz popotne torbe.

Torek, 28. 11.: 9.30 Za vsakega nekaj — 13.45 Informacije — Šport od tu in tam — Otroci, poslušajte.

Sreda, 29. 11.: 13.45 Informacije — Iz koroške literarne delavnice — Za našo knjižno polico.

Četrtek, 30. 11.: 13.45 Informacije — Žena, družina, dom.

Petek, 1. 12.: 13.45 Informacije — Kar po domače.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.30 — 5.00 — 7.00 — 8.00 — 9.00 — 11.00 — 12.00 — 13.00 — 14.00 — 17.00 — 18.00 — 22.00 — 23.00 — 24.00.

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih): 4.30 Dobro jutro — 5.30 Danes za vas — 5.45 Informativna oddaja — 6.00 Jutranja kronika — 6.30 Informativna oddaja — 7.25 Pregled sporeda — 7.45 Informativna oddaja — 10.00 Danes popoldne — 10.15 Pri vas doma — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 12.00 Na današnji dan — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam — 15.00 Dogodki in odmevi — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 19.00 Lahko nač otroci — 19.10 Obvestila — 19.30 Radijski dnevnik — 23.05 Literarni nokturno.

Sobota, 25. 11.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pionirski tednik — 9.35 Glasovi v ritmu — 12.10 Z mojstri stare glasbe — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji — 15.40 Pojo naši operni pevci — 17.10 S kvartetom Helmuta Weglinskega — 18.15 Dobimo se ob isti uri — 19.15 Z ansamblom Borisa Kovačiča — 20.00 Spoznavajmo svet in domovino — 21.15 Za prijatelje razvedrilo — 22.20 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

Nedelja, 26. 11.: 6.00 Dobro jutro — 6.50 Danes za vas — 7.30 Za kmetijske proizvajalce — 8.05 Veseli tobogan — 10.05 še pomnite, tovariši — 10.25 Pesmi borbe in dela — 10.45 Voščila — 11.50 Pogovor s poslušalci — 13.30 Nedeljska reportaža — 13.50 Z domačimi ansambli — 14.05 Nedeljsko športno popoldne — 16.00 Popularne operne melodije — 18.00 Radijski radar — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 V nedeljo zvečer — 22.20 Zaplešite z nami — 23.15 Jazz za vse.

Ponedeljek, 27. 11.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pisan svet pravilic in zgodb — 9.20 Z velikimi zabavnimi orkestri — 12.40 S tujimi pihalnimi godbami — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 Slovenski amaterski zbori pojo — 14.30 Voščila — 16.40 Zvoki in barve orkestra Roberta Stolza — 17.10 Ponedeljkovo glasbeno popoldne — 18.15 Zabavni zvoki iz vzhodnoevropskih dežel — 19.15 Minute s štirimi kovači — 20.00 Operni koncert — 21.30 Tipke in godala — 22.15 Za ljubitelje jazza — 23.15 Od popevke do popevke.

Torek, 28. 11.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Radijska šola — 9.35 Slovenske narodne — 12.40 z domačimi ansambli in pevci — 13.15 Zabavna glasba — 14.40 „Na poti s kitaro“ — 15.40 Od melodije do melodije — 17.10 Popoldanski simfonični koncert — 18.15 V terek nasvidenje — 19.15 Minute s kvartetom „Do“ — 20.00 Prodajalna melodij — 20.30 Svetlobe in sence, radijska igra — 21.20 Majhen koncert lahke glasbe — 22.15 Popevke se vrstijo — 23.15 Za ples in razvedrilo na večer pred praznikom.

Sreda, 29. 11.: 6.50 Danes za vas — 8.05 Umetniška pripoved — 8.30 „Za praznik nam naša pesem naj odmeva“, pojo mladinski zbori — 9.05 Jugoslovanska orkestralna glasba — 10.30 Pesmi junaške preteklosti — 12.10 Čestitke za praznik — 13.15 Zabavna glasba — 15.15 Po domače s pevci, godci in vokalnimi ansambli — 17.05 Sprehod po Ljubljani — 18.00 Radijska igra — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 Modest Musorgski: Boris Godunov, radijska priredba — 22.15 Mala glasbe za ples in razvedrilo — 23.15 Melodije za lahko noč.

Četrtek, 30. 11.: 6.50 Danes za vas — 8.05 Veseli tobogan — 9.05 Iz slovenske vokalne in instrumentalne zabavne glasbe — 11.15 Lahka orkestralna glasba — 13.15 Zabavna glasba — 14.05 „Pa vseeno vas imamo rade“ — 15.35 Za vsakogar nekaj — 17.35 Mladi umetniki pred mikrofonom — 20.00 Četrtekove večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Večer s pesnikom Petrom Levcem — 22.15 Paleta popevk in plesnih ritmov — 23.15 Igra simfonični orkester RTV Ljubljana.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt — Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32-5-50 — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. J. Drava, Celovec — Borovlje.

ŠPORTNI VESTNIK

● KAC ŠE NI IZPADEL

Marsikdo je hokejskega prvaka KAC iz Celovca za letošnje prvenstvo že odpisal. Kljub dejstvu, da ima mojster tri točke zaostanka, pa so odgovorni mnenja, da prvenstvo še ni odločeno. Po pretekli četrtini prvenstva je po njihovem mnenju še vedno možno, da bi KAC do konca sezone dosegel sedaj vodečo moštvo ATSE. Pogoj za osvojitve državnega prvenstva pa bi bile izključno zmage proti vsem moštvom.

V soboto je KAC nastopil proti HC Salzburg in tam zmagal 7:4 (2:2, 2:1, 3:1). Čeprav zaseda solnograški hokejski klub zadnje mesto v lestvici, ima v svojih vrstah izvrstne hokejiste. Posebno dober je napad s tremi Kanadčani. Domačini so v prvi tretjini tekme vodili že z dvema zadetkoma, vendar se KAC ni pustil spraviti v zadrego, izenačil je in naposled odločno zmagal. KAC je po dolgem času napadel s tremi vrstami, kar se je očitno obneslo. Ziplakov in Puschnig sta vodila izmenoma tretji napad, tu pa se razvija talentirani Ban. V Solnogradu je prišla do izraza tudi dolgo zaželjena harmonična igra v napadu. Tudi obramba se je po začetnih napakah znašla.

V nedeljo je KAC nastopil spet v celovški mestni hali. Tokrat je bil nasprotnik z oddaljenega azijskega kontinenta — kitajska hokejska reprezentanca. Nasprotnika sta bila povsem enakovredna, končno pa je KAC zmagal s 3:2 (1:1, 1:1, 1:0).

V torek zvečer je gostoval v Celovcu težek nasprotnik WEV z Dunaja. Tekma je bila velikega pomena, ker so tudi Dunajčani napovedali resno stremeljenje po prvenstveni lovoriki. Celovška mestna hala je bila zaradi tega prenapolnjena, ozračje za napeto tekmo torej izvrstno. Prva tretjina tekme je bila povsem izenačena, napadalci pa so maloštevilne možnosti zapravili, tako da ni padlo golov. V drugem delu tekme so Celovčani strli odpor Dunajčanov kar dvakrat, zadetka sta dosegla Gasser in König. Kvalitetni hokejisti WEV so dosegli en zadetek, to pa je bila tudi vsa bera golov hokejskega večera.

Najboljši celovški hokejist je bil Ziplakov, ki je izvrstno vodil drugo napadalno vrsto KAC. Na splošno rečeno pa KAC še vedno ni dosegel forme svojih najboljših dni, čeprav je bila tekma v torek zvečer najzanimivejša v letošnji sezoni. Morda bi bilo za hokejiste iz Celovca zelo važno, da se ne bi pustili vedno spet zavesti v tepeže, saj pod takimi pogoji trpi ritem igre. V tem so se posebno izkazali Dunajčani, ki so 20 minut igrali z možem manj, ki je presedal kaznen.

S tem, da je Brau AG Stadlau premagal ATSE iz Gradca 4:3, se je razlika KAC do vodečega ATSE zmanjšala na eno točko. ATSE vodi s 17 točkami pred KAC (16) in WEV (14).

● AUSTRIA — VIENNA 3:0 (1:0)

Čeprav zaseda celovško nogometno moštvo Austria „šele“ 10. mesto v lestvici državnega nogometnega prvenstva, je vendar na boljšem glasu kakor hokejsko moštvo KAC, ki igra v najvišji hokejski ligi in zaseda tam drugo mesto. Borbenost nogometnejšev je verjetno večja, nasprotniki boljši, 10. mesto pa težko priborjeno. V zadnji jezenski prvenstveni tekmi v Celovcu je Austria mojstrsko premagala Vienno s 3:0 (1:0). Na zasneženem terenu so bili Celovčani gibčnejši in iznajdljivejši od nasprotnika, ki so ga dobesedno pregazili. Da v celovškem stadionu ni bilo bogatejše bere golov, gre zasluga vratarju Böhsu, ki je ubranil najostrejše strele. Celovčani so obvladali ostre dolge podaje, kar je bilo odločilno na težkem zasneženem terenu. Za absolutno premoč je poskrbel Jugoslovčan Kovačič, brezhibna obramba pa je z lahkoto ukrotila napade Dunajčanov.

● TESNA ZMAGA JUGOSLAVIJE

Jugoslovanska nogometna reprezentanca je igrala v nedeljo drugo kvalifikacijsko tekmo za svetovno prvenstvo in zmagala proti Grčiji s tesnim rezultatom 1:0 (1:0).

Pred 70.000 gledalci je edini zadetek padel v 14. minuti tekme, ko je Acimović ukanil grškega vratarja. Po nedeljski zmagi je Jugoslavija prevzela prvo mesto v svoji kvalifikacijski skupini. Doslej je zbrala 3 točke. Za Jugoslavijo se uvrščata Španija (1) in Grčija (0).

Kakor je pokazala tekma za trening z Dinamom iz Zagreba, jugoslovanska enajsterica ni bila dobro pripravljena za kvalifikacijsko tekmo. Proti Dinamu, ki bi se naj omejil na obrambo in hitre, predvsem individualne napade, je vendar kljub slabostim zadostovalo za zmago 2:1. V Beogradu pa se je izkazalo, da so reprezentanti Jugoslavije podcenjevali Grke. Kot individualci so namreč Grki dobri nogometaši in imajo precej tehničnega znanja. Grški nogomet je v zadnjih letih precej napredoval in je grško moštvo veljalo za najresnejšega nasprotnika višje cenjene jugoslovanske reprezentance.

AVSTRIJA 1

Sobota, 25. 11.: 14.30 Hišni koncert — 15.25 Za otroke — 17.10 Klub seniorjev — 18.25 Otrokom za lahko noč — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Oddaja Fritzla Muliera — 21.30 Šport — 22.00 Čas v sliki — 22.05 Montana, film.

Nedelja, 26. 11.: 16.00 Otroška oddaja — 17.15 Mladinska oddaja — 18.00 Otrokom za lahko noč — 18.35 Stoletje kirurgov — 19.30 Čas v sliki — 19.40 Šport — 20.15 Moj mož Gottfried, filmska komedija — 21.45 Portret znanega violinista Izaka Sterna — 22.35 Čas v sliki.

Ponedeljek, 27. 11.: 18.00 Zadeva Rudolfa Bauerja — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Stan Laurel in Oliver Hardy — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Ljudje s farne Shiloh — 21.20 Poštni predal 7000 — 21.35 Prometna vzgoja — 22.35 Čas v sliki.

Torek, 28. 11.: 18.00 Angleščina — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 To je moj svet — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Kaj sem? — 21.05 Nekdo gre v gozd in pride med ljudi — 22.10 Čas v sliki.

Sreda, 29. 11.: 10.00 Šolska oddaja — 11.00 Moj mož Gottfried — 16.30 Za otroke — 17.15 Mladinska oddaja — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Televizijska kuhinja — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Srečanje z živalmi in človekom — 21.55 Čas v sliki.

Četrtek, 30. 11.: 10.00 Šolska oddaja — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Športni mozaik — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Zadeva Eleni Voulgaris — 21.45 Čas v sliki — 21.50 Glasba v gelu.

Petek, 1. 12.: 10.00 Šolska oddaja — 11.00 Samo človek — 18.00 Orientacija — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Raji za živali — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Arsene Lupin — 21.10 Prerezi — 22.10 Čas v sliki — 22.15 Vi niste sami, film.

AVSTRIJA 2

Sobota, 25. 11.: 16.30 Nad strehami Nice — 18.10 Obzorja — 18.55 Glasbene vesti — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Jogiji — 21.25 Slavnostne igre 72 v Solnogradu — 21.50 Telerreprize.

Nedelja, 26. 11.: 18.00 Tedenski obzornik — 18.30 Črna na belem — 19.00 Oknar — 19.30 Čas v sliki — 19.40 Michael Kohlhaas — 20.15 V lastni zadevi — 21.30 Čas v sliki.

Ponedeljek, 27. 11.: 18.30 Kaj bi lahko postal? — 19.00 Zdravstvena oddaja — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Stari sodnik — 21.45 Telerreprize.

Torek, 28. 11.: 18.30 Fizika za vse — 19.00 Sledovi — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Mrtvi iz Soljuza 11 — 21.00 Oddaja Hildegard Knef — 22.00 Telerreprize.

Sreda, 29. 11.: 18.30 Ivana, devica orleanska — 19.00 Visokofrekvenčna tehnika — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.15 Zalet — 21.30 Telerreprize.

Četrtek, 30. 11.: 18.30 Na obisku pri Johannu Nepomuku Davidu — 19.00 O šolski reformi — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.15 Telegalerija — 20.55 UFO — 21.45 Telerreprize.

Petek, 1. 12.: 18.30 Šolska oddaja — 19.00 Pustolovščina slikarstva — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Za konec tedna — 20.06 Šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Vrt pohotnosti, film — 21.50 Telerreprize.

JUGOSLAVIJA

Sobota, 25. 11.: 9.35 Šolska oddaja — 16.30 Košarka — 18.05 Obzornik — 18.20 Gospod Piper — 18.50 Burleska — 19.10 Mozaik — 19.15 Humoriistična oddaja — 19.45 Risanka — 20.00 Dnevnik — 20.30 Senka in jaz — 21.20 Na poti k zvezdam — 21.45 Medicinski center, film — 22.35 Kažipot — 22.55 Poročila.